

ΕΣΤΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΠΑ
ΑΛΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΞΩΝ ΑΡΙΘ.

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

1886

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡ. 5 - ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΔΡ. 8

N. A. G.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μαγροπούλη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΠΑ

ΑΘΗΝΗΣ

Γ. ΚΑΣΔΟΝΗΣ, ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γραφείον της Έστιας: Έπι της οδού Σκαδίου, αριθ. 32.

1886

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ'

Συνδρομή ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι ἡρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἡρ. 20 — Λι συνδρομαὶ ἀρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. Ἐξῆς, ἔτους καὶ εἴνα ἑτάσαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταθίου 22.

22 Ἰουνίου 1886

Ο ΓΟΥΣΤΑΥΟΣ ΕΪΧΤΑΛ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

1833—1835

[Συνέχεια ὕψι προηγουμ. φύλλον.]

Ζητούντιον (Λαμία)

Ὁ κ. Χατζίσκος, ἐπαρχος πρὸ εἰκοσιν ἡμερῶν, νομφευθεὶς πρὸ δέκα ἡμερῶν, ἐγκατασταθεὶς πρὸ τριῶν μόνον ἡμερῶν εἰς τὴν οἰκίαν του. — Μεγαλοπρεπῆς Τουρκικὴ οἰκία. — Θεία ὠραία πρὸς τὸν κόλπον.

Λιποταξία Βαυαρῶν στρατιωτῶν. Δέκα ἡμέρας πρὸ τῆς ἀφίξεώς μου ἐλιποτακτήσαν δέκα τριεὶ, πρὸ δυο δὲ ἡμερῶν ἔχον λιποτακτῆσαι εἰ τὴν ἐπαύριον τῆς ἀφίξεώς μου ἠγγέλθη ἡ λιποταξία ἐτέρων δεκαπέντε ἐκ Πατρατζικίου (Ἰπάτης.)

— 10 Δεκεμβρ. Ἐπίσκεψις εἰς τὸν Δρόσον Μανσόλαν. 1) — Δυσκολία εὐρέσεως ἐργατῶν. Ἐκ τῶν ὑπαρχόντων οἱ πλείστοι ἔρχονται ἐκ Τουρκίας, μένουσι δὲ εἰς Ἑλλάδα ἕξ μῆνας. Ὡς πρὸς τούτο οἱ Βαυαροὶ ἐχρησίμεισαν μεγάλως, θὰ ἦτο δὲ εὐχῆς ἔργον ἢ ἐκ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας ἀπαλλαγῆ ὄσων ἐξ αὐτῶν γνωρίζουσι τίνας.

Τόκοι ὑπερβολικοί. Εἰς ἰδιοκτητῆς δύναται νὰ δανεισθῇ χρήματα πρὸς 2 0/0 κατὰ μῆνα καὶ νὰ κερδίσῃ ἐν τούτοις 15 0/0 κατ' ἔτος. Χωρὶς ἔχοντες ἀνάγκην χρημάτων, πρὸς καλλιέργειαν γαιῶν τὰς ὁποίας ἠγόρασαν, ἐδανείσθησαν καὶ πρὸς 3 0/0 τόκον κατὰ μῆνα. Ὑπάρχουν ἐν τῇ περίῃ διαφορὰ πλούσιοι ἰδιοκτῆται αὐξήσαντες οὐσιωδῶς τὸ εἰσόδημα τῆς γῆς των. —

Ὁ κ. Δρόσος Μανσόλας ἤρχισε νὰ καλλιεργῇ βάρβακα αἰγυπτιακόν. — Διάθεσις τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ Τούρκων πρὸς ἐκποίηση τῶν γαιῶν των.

— 11 Δεκεμβρίου. Ἐπεσκέφθη τὸν κ. Μανιτάκην καὶ τὸν Περραιβόν. Συνομιλία μετὰ τοῦ Χατζίσκου. Ἐσυμφωνήσαμεν ὅτι θὰ μοι καθυποβάλῃ τὰς προτάσεις τῶν συγγενῶν του.

1) Ἐν τῇ εφημερίδῳ Ναυπλίου «Ὁ Χρόνος» βλέπω ὅτι ὁ κ. Δρόσος Μανσόλας διαμείβῃ τὴν 11 Μαΐου 1833 Νομάρχης Φωκίδος καὶ Λοκρῆδος. Συγχρόνως δὲ εἶχε διορισθῆ ἑπαρχος Φθιώτιδος ὁ κ. Λοιδωρικῆς.

Ἀποικισμός. Ὑπὸ τὴν ἐποφὴν ταύτην ἡ Τουρκία δὲν παρέχει πολλὰς ἐλπίδας. Μετὰ διάθεσις μεταναστεύσεως ἐκείθεν, τὴν ἠλάττωσαν δ' ἔτι μᾶλλον τὰ περὶ δεκάτων καὶ περὶ μοναστηρίων ληρθέντα μέτρα. Οἱ Τούρκοι θέτουσι ἐμπόδια εἰς τὴν μετανάστευσιν, καὶ μάλιστα τὴν ἀπαγορεύουσι αὐστηρῶς. — Οἱ ἐνταῦθα ἰδιοκτῆται ἠθέλον εὐκόλως παραχωρῆσαι εἰς τοὺς ἀποίκους ἐνοικιάσεις διὰ 30 καὶ 40 ἔτη.

— Λιποτάξαι Βαυαροί, δεκαπέντε τὸν ἀριθμὸν, συνελήφθησαν ὑπὸ τοῦ ἐν Ἰπάτῃ ὑπομητάρχου καὶ πέντε χωροφυλάκων. Εἰς τῶν λιποτακτῶν ἐφονεύθη, ἕτερος ἐπληρώθη, οἱ λοιποὶ μετεφέρθησαν ἐνταῦθα. Ἀνάγκη ἐπιτηρήσεως εἰς τὰ συνορὰ.

— Γεῦμα εἰς τὴν τράπεζαν τῶν ἰξιωματικῶν. — Ἐπίσκεψις εἰς τὸν κ. Δρόσον Μανσόλαν.

— Πλοῦτος Θεσσαλίας. Ἐσοδα τεσσαράκοντα ἑκατομμύρια γροσίων. Πληθυσμός, 300,000 Ἑλλήνες καὶ 50 μέχρι 60,000 Τούρκων. — Εὐήμερία τῆς πόλεως τῶν Ἀμπελακίων, παρὰ τὴν κοιλιάδα τῶν Τερπῶν. Ἦθη εὐρωπαϊκά, βιβλιοθήκη, λέσχη, κτλ. — Ἐξ εἰκοσιτέσσαρα χωρίων τῆς Θεσσαλομαγνησίας.

— Οἱ Βλάχοι τρέφουσι τοὺς ληστὰς εἰς τὰ ὄρη πρὸς προφύλαξιν τῶν ποιμνίων των. — Οἱ ἀρχιποιμένες των ἔχουσι τὸ προνόμιον τοῦ νὰ μὴ πληρώνουσι τίποτε διὰ τὰ ποιμνία των, τούτο δὲ εἶναι αἰτία παραπόνων ἐκ μέρους τῶν κατοίκων. Ὁ ἀριθμὸς των συμποσοῦται, ἐν συνόλῳ, εἰς δύο ἢ τρεῖς χιλιάδας οἰκογενειῶν, ἔχουσι δὲ διακοσίας εἰς τριακοσίας χιλιάδας πρόβατα. Λί περὶ συνοικισμοῦ προτάσεις των δὲν εἶναι σπουδαῖαι. Δι' αὐτῶν ἐξαγοράζουσι μόνον τὸν καιρὸν. Οἱ Ἀρβανιτόβλαχοι (οἱ καὶ καλλίτεροι ἐξ αὐτῶν) ἐζήτησαν νὰ ἐγκατασταθῶσι εἰς Βαρδάροι, πλησίον τῆς Βουδουνίτσας, ἤρχισαν δὲ καὶ τὴν οἰκοδομὴν ἐκκλησίης ἐκεῖ, ἀλλὰ τὴν διέκοψαν ἄμα λαβόντες τὴν ζητηθείσαν ἄδειαν συνοικισμοῦ. Ἄδύνατον νὰ μεταβάλῃ τις αὐτοὺς εἰς γεωργούς, ἀλλ' ἴσως δύναται νὰ γίνωσι βιομήχανοι ἢ ἔμποροι. Πρὸ τούτου ἡμῶς ἀνάγκη νὰ ἀπομονωθῶσι χωρὶς ὄμινοι.

Κατ' ἔθιμον ἰδιάζουσι εἰς Φθιώτιδα καὶ τινὰς παρακειμένης χώρας, ἢ ἰδιοκτησίαν τῆς νομῆς.

επί γαιών ἀκαλλιεργήτων ἦτο, ἐπὶ τουρκοκρατίας, κενωρισμένη τῆς ἰδιοκτησίας τῆς γῆς. Οἱ σχετικοὶ ἰδιοκτῆται ἐπώλησαν χωριστὰ τὰ δικαιώματά των, ὡς ἐγένετο (παραδείγματος χάριν) εἰς Ἁγίαν Μαρίναν, κτῆμα τοῦ Δρόσου Μανσόλα. Οἱ χωρικοὶ ὁμοῦ εἶχον ἴδιον κτῆμα πρὸς χρῆσιν των. Τοῦτο δίδει σήμερον ἀφορμὴν διενέξεων μεταξὺ τῶν Βλάχων, οἵτινες ἐνοικίασαν τὰ βοσκήματα, καὶ τῶν χωρικῶν τοῦ κ. Δρόσου.

Ἀναντιρρήτως ἡ φορολογία σήμερον πιέζει περισσότερο τὸν γεωργὸν ἢ τὸν βοσκόν. Ἡ ἐτήσιος ἀποφορὰ ἐνὸς προβάτου (ἢ αἰγός) δύναται νὰ ὑπολογισθῇ εἰς ἓν τάληρον, ὃ δὲ φόρος εἶναι 12 λεπτὰ μόνον.

Ἐκ τοῦ προϊόντος τῶν ποιμνίων τρέφονται καὶ ἐνδύονται οἱ κάτοικοι τοῦ Ἐσωτερικοῦ καθὼς καὶ οἱ τῶν νήσων, εἴτε τοῦ Αἰγαίου εἴτε τοῦ Ἰονίου πελάγους. Γίνεται δὲ καὶ τις ἐξαγωγή εἰς Νεάπολιν καὶ εἰς τὴν Παπικὴν Ἐπιτροπείαν, ὅπου ἐξοδεύεται ὁ τυρὸς διὰ τὰ μακαρόνια.

Ἐπανέλαβα ἀπὸψε μετὰ τοῦ Χατζίσκου, τοῦ Καρέζη, καὶ τοῦ Καπετὰν Γεωργάκη τὴν συζήτησιν περὶ νομῶν. Καὶ οἱ τρεῖς παραδέχονται ἐκ συμφώνου ὅτι ὁ φόρος ἡδύνατο νὰ ἦναι μεγαλύτερος, καὶ ὅτι ὁ τρόπος τῶν ἐνοικιάσεων γίνεται ἀφορμὴ δυσσεύσεων διαφορῶν μεταξὺ τῶν κατόικων, ἀνοίγει δὲ τὴν θύραν εἰς τὰς καταχρήσεις τῶν Ἐφόρων. Οἱ κάτοικοι παρεπονέθησαν πέρυσι διὰ τὴν διὰ πλειστηριασμοῦ ἐνοικίασιν, διότι ἡδύνατο οὕτω νὰ τοῖς ἀφαιρηθῶσι τὰ βοσκήματά των. Ἄλλ' ἐφέτος εἶναι τοσοῦτον ἀποθεωρημένοι, ὥστε θὰ παραδεχθῶσιν εὐχαρίστως τὸ μέτρον τοῦτο. Διὰ τοῦ πλειστηριασμοῦ ὁ φόρος ἤμπορεῖ νὰ ἀναβῇ μέχρι 50 καὶ 70 λεπτῶν δι' ἕκαστον ζῶον.—Τὴν σήμερον ἡ ὠφέλεια εἶναι τοσαύτη, ὥστε οἱ βοσκοὶ δὲν πωλοῦν ζῶα πρὸς σφαγὴν.

Ἡ Στερεὰ Ἑλλάς ἔχει σήμερον περὶ τὰ 2 ἑκατομμύρια ζῶα. Ὁ ἀριθμὸς μέγας, ἐν τούτοις ἡ ἀξία τῶν μαλλίων ὑψώθη. Τὰ πέρυσι πωληθέντα πρὸς 60 λεπτὰ τιμῶνται ἐφέτος μίαι δραχμῆς.

Ὡς πρὸς τοὺς Βλάχους, πρέπει νὰ ὑποχρεωθῶσιν ἀπλῶς νὰ ἐγγραφῶσιν ὡς δημόται ἐνὸς δήμου. Εὐρίσκουν τόσα ἐν Ἑλλάδι πλεονεκτήματα, ὥστε δὲν ὑπάρχει φόβος μὴ ἐπιστρέψωσιν εἰς Τουρκίαν.

—²/₁₄ Δεκεμβρίου. Ὁ κ. Μανσόλας ἦλθεν εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τινῶν οἰκογενειῶν ἐκ Θεσσαλίας, αἵτινες ἐζήτησαν νὰ μεταναστεύωσιν εἰς τὰς γαίαις του. Αἱ οἰκογένειαι αὗται δὲν ἔχουν ἰδιοκτησίας ἐν Θεσσαλίᾳ, ὑπέστησαν δὲ τοσαῦτα δεινὰ ἐκ τῶν Τούρκων, ὥστε ἀπεφάσισαν νὰ παραιτήσωσι τὴν πατρίδα των. Ὁ κ. Μανσόλας δίδει τοὺς βόας καὶ τὸν σπόρον. Ἐκ τοῦ ὀλοκοῦ προϊόντος θ' ἀφαιρῆται τὸ δέκατον διὰ

τὴν Κυβέρνησιν καὶ ὁ σπόρος, τὸ δὲ ἀπομένον νὰ διανεμηθῆται ἐξ ἡμισείας. Ἐὰν χαθῇ ὁ σπόρος ἢ ψοφήσῃ βούς, ἡ ζημία εἰς βάρος τοῦ ἰδιοκτῆτου.

—³/₁₅ Δεκεμβρίου. Γεῦμα μετὰ τῶν Γερμανῶν ἀξιωματικῶν. Συνομιλία μετὰ τοῦ Δ. Μανσόλα καὶ τοῦ κ. Γώγου, ἄσπετος ἡγάρασε μὲτ' ἑκτάσιν γῆς συντροφικῶς μετὰ τοῦ κ. Προβελίου.—Ἀνάγκη βελτιώσεως καὶ τελειοποιήσεως τῶν ἤδη ἐν Ἑλλάδι ὑπαρχουσῶν βιομηχανιῶν, οἷα ἡ κατασκευὴ μαλλίων καὶ βαμβακερῶν ὑφασμάτων. Εἰς Ἀμπελάκια ὑπῆρχον ἐργαστήρια προμηθεύοντα μάλλινα ὑφάσματα εἰς ὅλην τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὴν Ἠπειρον. «Οἱ Ἕλληνες τῶρα λαμβάνουν ἀπὸ τὰ ξένα πολλὰ ἀντικείμενα «γενικῆς χρήσεως, καθὼς περὶ διὰ τὰς κλάσας ἀπὸ τὴν Οὐγγαρίαν, φέσια ἀπὸ τὸ Τσινεκι καὶ τὴν Ἰταλίαν, πανὶ ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν, αβώδια καὶ ἄλογα ἀπὸ τὴν Τουρκίαν, σίηρα ἀπὸ τὴν Σβηκίαν. Μὲ λέγουσιν ὅτι εἰς δύο χρόνους διακόσαιοι χιλιάδες βώδια καὶ ἄλογα ἐπῆρασαν τὰ σύνορα. Ἔως ἐφέτος ἡ Ἑλλάς δὲν ἐξῆξε καθόλου πιτάρι, καὶ εἰς τὸ ἐναντίον εἰσῆκε καπνὸν διὰ τὰς χρεῖας τῆς. Λοιπὸν τὰ ἀντικείμενα τῆς ἐξαγωγῆς εἶναι μόνον τὸ μετῆ, ἄλαδι, κρασί διὰ τὴν Ῥωσίαν, σταφίδες, μαλαί, τυρὶ, ὀλίγον βαμβάκι, ὅλα τὰ ὅσπια δὲν ἤμποροῦν νὰ βαλιντάρουν τὴν ποσότητα τῆς «εἰσαγωγῆς.»¹)

Εἰς τοῦ Δρόσου εὐρον συνηγμένους ὄλους τοὺς χωρικοὺς τῆς Ἁγίας Μαρίνης. Ἠγόρασαν παρὶ τῆς συζύγου τοῦ Χαλὶλ-μπέη τὰ δύο τρίτα τῆς Ἁγίας Μαρίνης, τὸ ἕτερον δὲ τρίτον ἔχει ὁ Δρόσος. Πολλὰ δυσκολαὶ παρουσιάζονται. Οἱ χωρικοὶ, συνειθίσαντες νὰ κλέπτωνται παρὰ τῶν Τούρκων, φοβοῦνται εἰσεῖτε. Εἶναι ἄνθρωποι ἐντοπίαι ἐξυπνοὶ, ἀλλ' ὄχι ὅσον οἱ κατοικοῦντες τὰ ἐνδοτέρα, ἐνθα ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ διειρηθῆται ἀμύγῃ. Ἐπὶ τοῦ Παρνασσοῦ καὶ εἰς τ' ἄλλα ὄρη καλεῖται καθαρά ἡ Ἑλληνικὴ. Αἱ γυναῖκες τῆς Βελτίσης ἐπὶ τοῦ Παρνασσοῦ ἔχουν προφορὰν χαριεστάτην.

Δύσκολος ἡ σύστασις ξένων ἀποικισμῶν ἐν Ἑλλάδι. Οἱ Ἕλληνες δὲν ἀγαποῦν τοὺς ξένους. Οἱ ἐγγύριοι θ' ἀποφεύγωσι πᾶσαν ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν χωρίων τῶν ἀποικίων. Μέγα δὲ πρόσημα καὶ ἡ θρησκεία· ὁ ξένος κρεωφαγῆ. Τοῦτο εἶναι ὡς ἐὰν ἔλεγον, εἶναι Ἰουδαῖος, Μωαμεθανός, ἔπιστος. Ἐπιγαμίαι δὲν θὰ γίνωνται.

Αἱ πολλαὶ ἐορταὶ ἄλλο κακὸν μέγα. Ὡς πρὸς τοῦτο ἀνάγκη διὰ τῆς πειθοῦς νὰ πολυμηθῶσιν αἱ συνήθειαι τῶν κατοίκων. Ἐὰν ἐπέμθῃ ἡ Κυβέρνησις ἐπισήμως διὰ διαταγῶν, οἱ ἱερεῖς θὰ ἀντιπράξωσι καὶ δὲν θὰ γείνη τίποτε. Ὁ κ. Γώγος μὲ λέγει ὅτι ἐκ τῶν τριῶν πρό τινας ἀλλοπαλλήλων ἐορτῶν τῆς Ἁγίας Βαρβάρας, τῶν

1. Τὰ ἐνδοὶ εἰσαγωγικῶν εἶναι γεγραμμένα ἑλληνιστῶς εἰς τὸ ἡμερολόγιον.

Ἁγίου Σάββα καὶ τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἐπεισε τοὺς χωρικοὺς νὰ ἐορτάσωσιν ἀργούντες τὸν τελευταῖον μόνον.

Ἀνάγκη ἀντιπροσωπείας ἐθνικῆς ὀργανισθησομένης κατὰ τρόπον διάφορον τῶν προλαβουσῶν.

Ἐλλειψίς ἀνθρώπων εἰς Λαμίαν. Ἀποθαρρύνει τὰς κατασκευαστὰς ἡ ἐπιβολὴ φόρου 25⁰/₀.

—⁴/₁₆ Δεκεμβρίου. Συνομιλία μετὰ τοῦ κ. Τριγγέτα, ὑπολογαγοῦ τοῦ μηχανικοῦ. Οἱ Δερβιναγάδες καὶ ἄλλοι στρατιωτικοὶ Ἕλληνες εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν Τούρκων ἐπιθυμοῦν μεγάλως νὰ ἐλθωσιν εἰς Ἑλλάδα. Διάκεινται πάντοτε ὡς ἐν καταστάσει πολέμου πρὸς τοὺς Τούρκους ἀρχηγούς. Δὲν συναντῶνται ἐμὴ ἔνοπλοι ἐκατέρωθεν. Ἡ ἐνταῦθα σύστασις τῶν ἐλαφρῶν ταγμάτων τοὺς ἐπλήρωσεν ἐλπίδων.

Ὁ κ. Τριγγέτας μετέφερεν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν τὸ πτώμα τοῦ Βαυαροῦ λιποτάκτου, τοῦ ἐπὶ Τουρκικῶν ἐδάφους φονευθέντος ὑπὸ τῶν χωροφυλάκων. Ἄλλως οἱ Τούρκοι ἡδύνατο νὰ ἐπιβάλλωσιν εἰς τοὺς χωρικοὺς πρόστιμον ἐκ τριακοσίων ἢ τετρακοσίων γροσίων κατ' ἄνθρωπον.

Ὁ νόμος τοῦ Ἀρμενοπούλου παρέχει εἰς τὴν ἐνοικιαστὴν δικαίωμα προτιμῆσεως ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἀγοραστὴν, ἡ ἀρχὴ δὲ αὕτη ἐπικρατεῖ σήμερον. Δυναμίει αὕτης οἱ κάτοικοι τῆς Ἁγίας Μαρίνης ἀπαιτοῦν τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀγοράσωσι τὰ μένοντα δύο τρίτα τῆς περιοχῆς. Ὁφείλου νὰ πληρῶσιν τοῖς μετρητῆς. Τὰ δύο τρίτα τοῖς ὑπολογίζονται σήμερον διὰ δρ. 8,000, ἐνῶ τὸ τρίτον τοῦ κ. Μανσόλα ἐπωλήθη πρὸ δύο μόνον ἐτῶν ἀντὶ δρ. 2,000

—⁵/₁ Δεκεμβρίου. Συνομιλία μετὰ τοῦ κ. Μάρκου. Παροικνεῖται διὰ τὰς εἰς τὸ κτῆμα τοῦ γενομένης καταστροφῆς. Ἐίχε φυτεύσει ὠραϊὰν φυτεῖαν μωρεῶν· εἰς βοσκὸς Βλάχος, δάσας ὀλίγας δραχμῆς εἰς ἓνα δημογέροντα, ἐφερὲν ἐκεῖ τὰ ποιμνία του καὶ κατέστρεψε τὴν φυτεῖαν. Κατεσκευάσε φραγὴν τοῦ τῆν ἀνέτρεψαν. Οἱ χωρικοὶ δὲν ἀνέχονται πλησίον αὐτῶν ξένους, ἔστω καὶ Ἕλληνας μὴ ἐντοπίους. Μηχανῶνται τὰ πάντα διὰ νὰ τοὺς διώξωσιν.

Ὁ κ. Μανσόλας ἐπλήρωσεν ἐφέτος ἐπὶ τοῦ ἰδιοκτῆτου κτῆματός του 25⁰/₀ ἀντὶ τοῦ δεκάτου. Πολλαχοῦ οἱ ἔφοροι ἐπλούτησαν. Τινὲς προτείνουσι νὰ πληρῶνται τὰ δέκατα καθὼς ἐπὶ τουρκοκρατίας, εἰς σῆτον, καθυποδαλλομένων εἰς βαρὺ πρόστιμον τῶν ὑποκλιπτόντων μέρος τῆς εἰσοδείας. Ὁ κ. Μανσόλας νομίζει ὅτι ὁ καλλίτερος τρόπος θὰ ἦτο ἡ διαίρεσις τῶν σταχίων εἰς τέσσαρα μέρη, ἐξ ὧν νὰ ἐκλέγῃ τὸ ἐνὸ εἰς πρᾶκτον.

Καλλιέργεια. Οἱ χωρικοὶ ἐν γένει δὲν κηρύττων τὰς γαίας των. Καίτοι ἔχοντες τὴν κόπρον τῶν βοῶν καὶ ἀγελᾶδων, δὲν τὴν χραιομοποιοῦν. Ἡ τέχνη των συνίσταται εἰς τὸ νὰ

ἐκλέγωσι καλὸν τι τεμάχιον γῆς ἐν τῷ μέσῳ μεγάλης ἐκτάσεως ἐθνικῶν γαιῶν, τοῦτο δὲ καλλιερгоῦν ἐπὶ ἐν ἔτος καὶ τὸ ἀφύονον χέρσον τὸ ἐπόμενον ἔτος. Ἐντούτοις τὸ πλεῖστον τῆς καλλιερгоῦσίου γῆς ἡδύνατο δι' ὀλίγης φροντίδος νὰ σπείρηται ἐνκλάξ, τὸ ἐν ἔτος μὲ σῆτον, τὸ ἄλλο μὲ κριθήν, καλαμβόκι, κουκκία, βᾶμβακα κτλ. Τοῦτο ἤρχισε νὰ γίνηται εἰς τινὰς γαίας.

—⁷/₁₉ Δεκεμβρίου. Ὁ κ. Δρόσος μοὶ λέγει ὅτι εἰς τὴν Φθιώτιδα τὰ πλεῖστα τῶν χωρίων ἦσαν Κρητολοχώρια, εἰς τὰ ὅποια οἱ χωρικοὶ εἶναι ἰδιοκτῆται, τὰ δὲ Ζευγολάτεια ἢ Γιοφλίκια ἦσαν σπάνια. (Τοῦτο εἶναι κατὰ τὸ ἡμισυ ἀκριβές. Τὰ χωρία τῶν ὁπίων ὁ κ. Δρόσος μὲ ἀνέφερε τὰ ὀνόματα εἶναι ὀρεινά, κυρίως δὲ κείνται εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς Ἐπαρχίας. Τὰ εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Σπερχειοῦ κείμενα ἦσαν, ἀπ' ἐναντίας, σχεδὸν ὅλα Ζευγολάτεια.)

Τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἐκποιήσωσι τὰ κτῆματά των ἐξησφαλισθῆ διὰ τῶν πρωτοκόλλων εἰς τοὺς Τούρκους ἐντὸς ὄσων χωρῶν κατεῖχον κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀποχωρήσεως των. Δυναμίει τοῦ ὄρου τούτου ἡδυνήθησαν μέχρι τοῦδε νὰ πωλήσωσιν ὅσας ἰδιοκτησίας εἶχον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ. Διὰ τὰς ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τὰ πρᾶγμα ἀμμοσθητεῖται, καθίσουν οἱ Τούρκοι ἀπισυρόθησαν τῆς ὄχθης ταύτης, δυναμίει συμβάσεως εἰδικῆς, πρὸ τῆς ἀποφάσεως τῶν Δυναμειων. Κατὰ συνέπειαν τούτων ἡ Κυβέρνησις δὲν ἔχει ἐθνικὰς γαίας ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης, παρεκτὸς ὄσων ἡγόρασε παρὰ τῶν Τούρκων. (Τοῦτο ὁμοῦ ἀνάγκη νὰ ἐξακριβώσω περισσότερον.) Εἰς ταύτας προσθετοῦν τὰ Βακουφια καὶ ὅσας ἄλλας ἰδιοκτησίας ἐθεώρουν καὶ οἱ Τούρκοι ὡς ἀνηκούσας εἰς τὸ Κράτος. Ταῦτα πάντα ἡ Κυβέρνησις ἐξηγόρασεν ἑαυτῇ μὲ τὴν κυριαρχίαν τῆς χώρας, διὰ τῆς συνομολογηθείσης ἀποζημιώσεως τῶν ἐνδεκα ἐκατομμυρίων.

Οἱ χωρικοὶ ἡγόρασαν πολλῶν Γιοφλικίων τὰς γαίας. Οὕτω ἡγόρασαν τὰς τοῦ Γιοφλικίου Ῥαχαις. Πρὸς τοῦτο οἱ κάτοικοι τοῦ ἡμιονίου χωρίου συνεταιρίσθησαν μὲ τοὺς κατοίκους τοῦ Ἐχινίου. Τὸ τελευταῖον τοῦτο κτῆμα ἡγόρασεν ὁ κ. Σκουμπουρδῆς, ἀλλ' οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου δὲν ἠθέλησαν νὰ μείνωσιν ἐκεῖ. Οὕτω καὶ τῆς Ἁγίας Μαρίνης ἡγόρασαν τὰ ²/₃ οἱ χωρικοὶ πρὸ τινῶν ἡμερῶν.

—⁹/₂₁ Δεκεμβρίου. Ἀναχώρησις διὰ τὸ χωρίον Βαρυμπόκη. Ὀδοὺ παρὰ τὸν Σπερχειόν. Χωρία Καλύβια, Λιανοκλάδι, κτλ.—Χιῶν.—Φθᾶνομεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Τσουκαλά, πενθεροῦ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Χατζίσκου, γέροντος ὅστις ἐν καιρῷ τῆς Ἐπαναστάσεως εἶδε τὸ χωρίον του καταστραφέν τρεῖς ὑπὸ τῶν Τούρκων. Καθ' ἃ μοὶ λέγει, κερδίζει ἐκ τῆς ἐργασίας καὶ τῶν κεφαλαίων του δρ. 10,000 κατ' ἔτος.—Αἱ γυναῖκες δὲν

εισέρχονται εις τὸ δωμάτιον ὅπου φιλοξενούμαι.
 —^{10/22} Δεκεμβρίου. Κέλυσται γαίχι εις Ἀρχάνι και Μάκρες. Ἐπίσκεψις εις Βλάγους. Ἐρχομεν γάμους. Ἡ νόμφη ἠδηγεῖται ἐνώπιόν μου. Γεῦμα ἐκ πράσων βραστῶν και ὠμῶν κοομμῶν. Ἐξαιρετον κρασί. Ὁ ἀρχιποιμὴν ἐκφράζει τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ν' ἀπικατασταθῆ μονίμως παραιτῶν τὸν νομάδα βιον.

Αἱ κατοικίαι τῶν χωριῶν ὅσα διήλθομεν δὲν εἶναι ἀληθεῖς οἰκίαι, ἀλλὰ καλύβαι ἐκ κλάδων πλεκτῶν, ἐντός δ' αὐτῶν μεγάλα καλάθια περιέχοντα τὰς προμηθείας τῶν κατοίκων.

Ἀφίξις ἐκ Γαροδικίου τοῦ Γιαννάκη Κωνσταντίνου, γυναικαδέλφου τοῦ Χατζίσκου. Ὁ νέος αἷτας, εὐπρεπέστατος τὴν ὄψιν, ἀφού ἐχρημάτισε στρατιώτης, ἐπίστρεψεν εις τὰ ὄρη του διὰ νὰ φροντίσῃ τὰ κτήματα και τὰ ποιμνιά του. Πάντες ἀνομολογοῦν τὴν φιλοξενίαν και τὴν φιλοφροσύνην τῶν ὄρειων. Αἱ δὲ γυναίκες των ἔχουν ἐλευθερίαν και ἀφέλειαν, ἀγνώστους εις τὰ πεδινὰ μέρη. Τὰ τουρκικὰ ἦθη και ἔθιμα δὲν εἰσέδυσαν ἕως ἐκεῖ ἐπάνω.

—^{12/24} Δεκεμβρίου. Ἀναχώρησις διὰ Πατρατζίκιον, (Γπάτην), πιπτούσης τῆς χιόνος. Μὲ ὑποδέχεται φιλικῶς ὁ ἀντισυνταγματάρχης Χριστόδουλος Χατζῆ Πέτρος, εἰς ἐκ τῶν πρώην ἀρχόντων τοῦ Βενετικοῦ εις τὰ ὄρη τοῦ Πίνδου, ἐν Θεσσαλίᾳ. Τὴν καταστροφὴν τῆς οικογενείας του ἤρχισεν ὁ Ἀλῆ πασάς, τὴν ἀπετέλειωσε δὲ ἡ Ἐπαναστάσις. Ἐἶχεν εἰσόδημα ἐκ 2,000 ταλήρων. Δὲν τῷ ἔμεινε, λέγει, εἰμὴ ἡ μεγαλοπρεπὴς του ἐνδυμασία, εἰς ἵππος ἀξίας τριακοσίων ταλήρων και τὰ φάλαρα του. Ἡ σύζυγός του εἶναι ἐκ τῆς οικογενείας Στουρνάρη, ἐκ τῶν περιχώρων τῶν Τρικκάλων, γυνὴ ὄραϊα και πνευματώδης. Ἡ ἑμιλία τῆς ἔχει χάριν και εὐγένειαν ὅσην μέχρι τοῦδε δὲν ἀπήντησα εἰμὴ μεταξὺ τῶν εὐγενεστέρων κυριῶν τῆς Γαλλίας και τῆς Ἰταλίας.

Εἰς Ροῦμελην δὲν προικίζουσι οἱ γονεῖς τὰς θυγατέρας. Οἱ ἀδελφοὶ κληρονομοῦν ἐξ ἴσου. Ἀπ' ἐναντίας εις Ἀθήνας, εἰς Ἀργος και ἀλλαχοῦ τὸ πρῶτιστον τοῦ πατρὸς καθῆκον εἶναι τὸ νὰ προικίσῃ τὴν θυγατέρα του. Ἐὰν ὁ πατὴρ δὲν ἔχῃ περιουσίαν, οἱ ἀδελφοὶ ἐργάζονται διὰ νὰ δώσωσι προίκα εις τὴν ἀδελφὴν των, δὲν δύνανται δὲ νὰ νυμφευθῶσι προτοῦ ἐκτελέσωσι τὸ καθῆκον τοῦτο. Εἰς τὰς καλὰς οικογενείας κληρονομοῦν ἐξ ἴσου οἱ ἀδελφοὶ και αἱ ἀδελφαί, προαφαιρουμένης ἐκ τῆς πατρικῆς περιουσίας τῆς δουλείας εις ἐκάστην τῶν ἀδελφῶν προικῶς.

Ἐλλειψις καυσοξύλων κατ' ὅλην τὴν Ἰλλάδα. Ὁ ἐπὶ τῶν ξύλων φόρος δέικοψε τὴν κατασκευὴν ἀνθράκων. Εἰς τὰ δάση πυρκαϊαὶ ἀδιάκοποι.

Σχολεῖον Ἰπάτης, ἀλληλοδιδασκτικὸν και Ἑλληνικόν, ἰδρυθὲν πρὸ ἐνός ἔτους και συντη-

ρούμενον διὰ τῶν πληρονομένων διδάκτρων. Πρόσοδοι τῶν μαθητῶν.

—^{14/26} Δεκεμβρίου. Ἐπιστροφή εις Λαμίαν.

—^{15/27} μέχρι τῆς 18/30 Δεκεμβρίου. Μὲ φιλοξενεῖ ὁ Μανιτάκης. — Συνομιλαὶ καθημεριναὶ περὶ πολιτικῶν. — Ἐπίσκεψις εις τὸ κτῆμα τοῦ Γώγου, περιλαμβανόν 10,000 στρέμματα. Ἐκ μόνων τῶν νομῶν (χειμερινῶν τῶν πλείστων) ἔχει πρόσοδον δρ. 4500. Ἐπλήρωσε διὰ τὸ κτῆμα τοῦτο δρ. 60,000. Κετοικεῖται σήμερον ὑπὸ δεκατεσσάρων οικογενειῶν ἐγχωριῶν και δώδεκα ἐκ Θεσσαλίας ἐλθουσῶν. Μέρους τοῦ κτήματος καλλιεργεῖται ὑπὸ τῶν ἰδιοκτητῶν αὐτῶν, δι' ἐργατῶν τοὺς ὁποίους ἔφρασαν ἐκ τῆς Μακεδονίας. Πληρῶνονται οὗτοι πρὸς δρ. 150 κατ' ἔτος παρεκτός τῆς τροφῆς, ἥτις ὑπολογίζεται ἄλλο τόσον, ἀλλ' ἐπιφυλάσσονται τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἐπιστρέψωσι εις τὴν πατρίδα των κατὰ τοὺς μῆνας Ἰουνίον, Ἰούλιον και Ἀύγουστον. Φοβοῦνται τὸν καύσωνα τοῦ θέρους ἐνταῦθα.

Ἐφύτευσαν ἤδη 4000 ἐλαίαις και μωρέαις. Ἐκάστη ἐλαία μεταφερομένη ἐκ τῆς Οἴτης και μεταφυτευομένη ἐνταῦθα στοιχίζει εἴκοσι λεπτά, ἡ δὲ ἀπαιτούμενη διπλὴ σκαφὴ ἀναλογεῖ δι' ἐκάστην ἐλαίαν πρὸς 4 ἢ 5 λεπτά.

Πρώτη συνομιλία μετὰ τοῦ Μανσάλα και τοῦ Χατζίσκου περὶ ἰδρύσεως Τραπέζης.

Ὁλέθρια ἀποτελέσματα τοῦ ἐπὶ τῶν ξύλων φόρου και τῆς ἀκριβείας τῆς καυσίμου ἕλης. Οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων στερούμενοι ξύλων ἢ ἀνθράκων, καθήνται εις τὰ δωμάτια των, ἀποναρκοῦμενοι ἐκ τοῦ φύχους και ὀλως ἀερίου. Ἰπιλογίσασμεν ὅτι αἱ δύο πόλεις τῆς Λαμίας και τῆς Ἰπάτης (ἦτοι πεντακόσαι οικογένειαι ἀνὰ ἡμῖς φορτίον καθ' ἐκάστην ἐπὶ τέσσαρας μῆνας, και πρὸς 25 λεπτά φόρον ἐπὶ ἐκάστου φορτίου,) πληρῶνουσι, δηλαδὴ ἔπρεπε νὰ πληρῶνωσι δρ. 7500.

—8 Ἰανουαρίου. Ε. Ν. Συναναστροφή εις τοῦ ἐκ Μετζόβου κ^{***}, ἰδιοκτήτου εις Λαμίαν. Συζήτησις περὶ ἄρθρου τῆς Ἀθηνᾶς, κατηγορούσης τοὺς ἐν Λαμίᾳ ἀξιωματικούς ἐπὶ συμπεριφορᾷ ὕβριστικῇ πρὸς τοὺς κατοίκους. — Ὁ ἐξ Ἀρτης λοχαγὸς Κομπότης, τοῦ σώματος τῶν ἀτάκτων, ἤδη ἐκ τῶν ἐπιτελῶν. — δ ἐκ Κερκύρας ὑπολοχαγὸς Μαμμάκης, — δ κ. Ἀντύπας, τελώνης, — δ Μανιτάκης και ὁ Τριγγέτας τοῦ μηχανικοῦ. — Ἀστεία διένειξις μεταξὺ Μαμμάκη και Ἀντύπα περὶ τῶν προτερημάτων και ἐλαττώματων τῶν νησιωτῶν τοῦ Αἰγαίου και τῶν Ἰονίων.

—9 Ἰανουαρίου. Ἐκδρομὴ εις τὸ μνησστήριον Ἀντινίτσα, παρὰ τὰ σύνορα. Ἐν αὐτῷ ὁ ἠγούμενος και εἰς καλόγηρος μόνοι. Ἀλλὰ κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον ἡ μονὴ ἐχρησίμευσεν ὡς καταφύγιον εις πολλὰς οικογενείας. Μένουν εἰσὶ γυναίκες τινές, σταθμεύει δ' ἐνταῦθα και ἀπό-

σπασμα στρατιωτῶν, ὅστε δὲν μένει ἀσυντρόφευτος ὁ ἠγούμενος. Λέγεται ὅτι ὁ ἠγούμενος οὗτος, ἔχων περιουσίαν, ἠγόρασεν ἐπὶ τοῦ Τουρκικοῦ χωρίου τι ἐπὶ σκοπῷ νὰ μεταβῆ ἐκεῖ, ἐὰν διαλυθῆ ἡ μονὴ του. Ὅτε τὸν ἐπληροφόρησamen ὅτι ἦτο ψευδὴς ἡ εἰδήσις περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Σουλτάνου, κατελήφθη ὑπὸ ἀπελπισίας. α Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ» ἀνέκραξε.

Οἱ Τούρκοι ἐπωφελοῦνται τῆς δυσπαρεσκευίας τὴν ὁποῖαν προκαλεῖ ἡ διάλυσις τῶν μονῶν. Οἱ Φράγκοι, λέγει ὁ λαός, ἔκαμαν αὐτὴν δὲν ἔκαμαν οἱ Τούρκοι εἰς διάστημα τριακοσίων χρόνων.

—10 Ἰανουαρίου. Ἀναχώρησις ἐκ Λαμίας.

Διακόπτομεν ἐνταῦθα τὸ ἡμερολόγιον ὅπως παραθέσωμεν ἐν μεταφράσει δυο ἐπιστολάς ἐκ Λαμίας γραφείσας.

(Ἐπειτα συνέχεια)

Δ. ΒΙΚΕΛΛΕ

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ

(Ἰνστιτούριον Ἰουλίου Βέρν και Ἀνδρέου Λαφῆ)

[Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.]

[Συνέχεια. Βλ. σελ. 372]

Ἡ συνδιάλεξις ἐγένετο τότε γενικωτέρα. Ὁμιλήσαν περὶ τῆς σχετικῆς εὐχερείας μεθ' ἧς ἐπραγματώθη τὸ πρόγραμμα τοῦ Νόρδενσκιολδ. Οὐδαμῶς σχεδὸν ἔχεν ἀπαντήσῃ ἀνυπέβλητα ἐμπόδια δι' ὃ ἡ ἀνακάλυψις τῆς νέας ταύτης ἰδοῦ ἐμελλε νὰ ἀποβῆ ἐπωφελεστάτη εις τὸ ἔμπριον, οὐχὶ διότι ἡ ὁδὸς ἐκεῖνη ἰσόκληρος ἔθεωρεῖτο ἐνέκαθεν προωρισμένη πρὸς πλοῦς, ἔλεγον οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς Βέγας, ἀλλὰ διότι ὁ διὰ πλοῦς τοῦ πλοίου τοῦ Νόρδενσκιολδ ἐμελλεν ἀναγκασθῆ νὰ συνεισθῇ τὰ ναυτικὰ ἔθνη τοῦ Ἀτλαντικοῦ και τοῦ Εἰρηνικοῦ νὰ θεωρῶσιν ὡς δυνατὴν τὴν ἐπ' εὐθείας διὰ θαλάσσης μετὰ τῆς Σιδηρικῆς ἐπικοινωνίας. Οὐδαμῶς δὲ τὰ ἔθνη ταῦτα ἠδύνατο νὰ εὐρωσι, παρὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν γνώμην, εὐρύτερον διὰ τὴν δραστηριότητα αὐτῶν στάδιον.

— Δὲν εἶνε παράδοξον, ἔλεγεν ὁ Βρέδεζορδ, τρεῖς ὁλοκλήρους αἰῶνας νὰ ναυαγήσωσι ἐντελῶς ὅλαί αἱ ἀπόπειραι, και σήμερον σεις νὰ δυνηθῆτε νὰ ἐκτελέσητε τὴν διάβασιν ταύτην σχεδὸν χωρὶς δυσκολίαν;

— Τὸ παράδοξον εἶνε μόνον κατ' ἐπιφανείαν, ἀπεκρίθη εἰς τῶν ἀξιωματικῶν. Ἐπωφελήθημεν εἰς τὰ βόρεια τῆς Ἀσίας, ὅπως σεις εἰς τὰ βόρεια τῆς ἀμερικανικῆς χερσονήσου τὴν πείραν ἦν ἀπέκτησαν, πολλάκις διὰ τῆς ζωῆς αὐτῶν, οἱ προκάτοχοί μας. Ἐπωφελήθημεν προσέτι και τὴν μεγίστην ἀτομικὴν πείραν τοῦ ἀρχηγοῦ ἡμῶν.

Ὁ καθηγητὴς Νόρδενσκιολδ παρεσκευάσθη πρὸς τὸν μέγαν τοῦτον σκοπὸν περὶ τὰ εἴκοσι ἐτη δι' ὀκτώ μακρῶν ἀρκτικῶν ἀποστολῶν· εἶχε συναγάγη μεθ' ὑπομονῆς πάντα τὰ στοιχεῖα τοῦ προβλήματος και ἔβαινε ἀσφαλῶς εἰς τὴν λύσιν αὐτοῦ. Εἶχομεν προσέτι ὅτι ἐστεροῦντο οἱ προκάτοχοί μας, σκάφος ἀτμήλατον εἰδικῶς πρὸς τὸν πλοῦν τοῦτον ναυπηγηθέν. Τοῦτο μᾶς ἐπέτρεψε νὰ πλεύσωμεν εἰς δύο μῆνας διάστημα, διὰ τὸ ὁποῖον μὲ ἱστοφόρον πλοῖον θὰ ἐδαπανώμεν ἰσως δύο ἔτη. Ἡ δυνήθημεν ὄχι μόνον νὰ ἐκλέγωμεν ἀλλὰ και ν' ἀναζητῶμεν τὴν ὁδὸν μας, ν' ἀποφεύγωμεν τοὺς πλέοντας πάγους, νὰ προτρέχωμεν τῶν βευσμάτων ἢ τῶν ἀνέμων διὰ τῆς ταχύτητος. Καὶ ἐν τούτοις δὲν κατωρθώσαμεν νὰ διασῶμεν τὴν διαχείμασιν ταύτην. Ἰσὸν δυσκολώτερον ἦτο τὸ πρῶγμα εἰς τοὺς ἄλλοτε ναυτικούς, οἵτινες ἦσαν ἠναγκασμένοι ν' ἀναμένωσι τὸν σῆριον ἄνεμον, περιπλανώμενοι ματαίως και ἀσκόπως κατὰ τοὺς καλλιτέρους μῆνας ἐνόστε; Ἡμεῖς αὐτοὶ δὲν εὐρωμεν εἰκοσάκις και πλέον ἐλευθέραν τὴν θάλασσαν ἰκεῖ ὅπου οἱ χάρται ἐσημεῖουν ὄχι μόνον αἰωνίους πάγους ἀλλὰ και ἠπίρους ἔτι ἡ νήσοις; Ἡμεῖς ἠδυνάμεθα νὰ πλεύσωμεν πρὸς αὐτὴν ὅπως ἐξακριβώσωμεν ἂν ἦτο πράγματι ἐλευθέρη, ἐν ἀνάγκῃ νὰ ὀπισθοδρομήσωμεν και νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὸν πλοῦν μας, ἐν ὧ οἱ ἄλλοτε θαλασσοπόροι περιωρίζοντο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς ἐκασίας!

Ἡ συνδιάλεξις αὕτη και συζήτησις διήρκεσε μέρησι μεσημβρίας, ἐπὶ ποτε παρετίθη γεῦμα ἐπὶ τῆς Βέγας εἰς τὸν Ἐρικ και τοὺς φίλους του. Ἀνεκοινώσαν τότε λεπτομερέστερον τὰ κατ' αὐτοὺς. Ὁ Ἐρικ ἐφρόντισε νὰ ἐξακριβώσῃ ποῖαν ὁδὸν διέπλευσεν ἡ Βέγα και ποῖαι προφυλάξεις ἀπαιτοῦντο πρὸς τοῦτο. Προέπιον ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἀποστολῆς και ἀντιήλλαξαν εὐκρινεῖς εὐχὰς περὶ ἐπανόδου εἰς τὴν πατρίδα, μεθ' ὃ ἀπεχωρίσθησαν.

Τὴν ἐπαύριον ἡ Ἀλάσκα διευθύνθη πρὸς τὴν Λιακόβην. Ἡ δὲ Βέγα ἔμεινε ἐσφηνωμένη ἐν τῇ θέσει τῆς ἄχρῃς οὐ ἡ παγολοσία ἐπιτρέψῃ αὐτῇ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν Εἰρηνικόν.

Τὸ πρῶτον λοιπὸν μέρος τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἐρικ εἶχεν ἐκτελεσθῆ: ἐπανεῦρε τὸν Νόρδενσκιολδ· ὀπελείπετο τῶρα νὰ ἐκτελέσῃ και τὸ δεύτερον, ν' ἀνέυρῃ τουτέστι τὸν Πατρίκιον Ὀδένογαν, και νὰ ἀποσπάσῃ εἰ δυνατὸν τὸ μυστικὸν αὐτοῦ. Τὸ μυστικὸν τοῦτο θὰ ἦτο φοβερόν πάντως, κατὰ τὴν κοινὴν πάντων διμολογίαν, ἀφ' οὗ ὁ Τούδωρ Βράουν προήλασε μέχρι τοῦ βορείου πόλου ἀναζητῶν τὸν μόνον ἀνθρώπον, ὅστις ἐγίνωσκεν αὐτό. Ὁ δὲ ἐφθάνεν ἀρὰ γε πρὸ αὐτοῦ εἰς τὴν νῆσον Λιακόβην; Τοῦτο ἦτο ἀπίθανον, διότι ὁ Τούδωρ Βράουν προέπλει κατὰ τρεῖς ἡμέρας. Ἀλλ' ἀδιάφορον! Ἐπρεπε νὰ ἐπιχειρήσῃ

τήν απόπειραν. Τίς οίδεν αν δεν απεπλανήθη το Αλβατρος, αν δεν συνήντησεν απροσδόκητα εμπόδια; Εφ' όσον έμνε πιθανότες επιτυχίας καθήκον είχε να διακαρτερήση.

Η θερμκρασία ήτο λίαν ένθαρρυντική. Η ατμόσφαιρα διετηρείτο χλιαρά, έλαφρά δ' επί του όρίζοντος ήμίχλη εξέφαινε πανταχόθεν έλευθέραν τήν θάλασσαν, εκτός μόνον τής ζώνης των πάγων, ήτις περιέβαλλεν εισέτι τήν σιθηρικάν ακτήν, και ύφ' ής έμνεν αποκαλεισμένη ή Βέγα. Μόλις είχαν άρχισή τή έαρ, ή δέ Αλ-άσκα εύλόγως ήθύνετο να έλπίζη δέκα εβδομάδων αύριον άνεμον. Η δια μέσου των άμερικανικών πάγων κτηθείσα πείρα έφάνη αυτοίς ωφέλιμος, επιτρέπουσα να θεωρώσι τόν νέον έγγεήρημα σχετικώς εύχερέστερον. Τέλος ο βορειοανατολικός πόρος ήτο αναμφισβητήτως ή βραχυτέρα προς επιστροφήν εις Σουηδιάν όδός, ώστε εκτός του μεγίστου συμφέροντος όπερ έπειθε τόν Έρικ να τραπή αυτήν, και άληθές επιστημονικόν ένδιαφέρον παρώρμα αυτόν να εκτελέτη κατ' έναντίαν διεύθυνσιν τόν υπό του Νόρδενσκιολδ έπιχειρηθέντα πλοΐον. Αν επέτυχανε—και διατί να μη επιτύχη;— ή επιτυχία αυτή θα ήτο ή απόδειξις κατ' ή πρακτική έφαρμογή τής υπό του μεγάλου θαλασσοπόρου τεθείσης άρχής.

Ο άνεμος επίσης έφάνη εύνους εις τήν Αλάσκαν. Επί δέκα ήμέρας έπνεε σχεδόν διάρ-κως εύρος (σιρόκος) δέ ού τόν πλοΐον διήνευ έννεα μέχρι δέκα μιλίων κατά μέσον όρον, άνευ καταναλώσεως άνθράκων. Τοΰτο ήτο πολύτιμον πλεονέκτημα έπαυξανόμενον και υπό τής φορής του άνέμου, ήστις ώθει προς βορρην τούς πλέοντας πάγους και, κατ' άκολουθίαν, καθίστα εύχερέστερον τόν πλοΐον. Κατά τās δέκα εκείνας ήμέρας έλάχιστα συνήντησαν τεμάχια όριζοντιουτέτισσιν πάγων, ως οι ναυτικοί τής Άρκτου αποκαλοΐσι τά κατά τόν ήμισυ τετηκότα θρύμματα των χειμερινών συμπαγών όγκων των πάγων.

Έν τούτοις τήν ένδεκάτην ήμέραν έπέσκηφε φοβερά θύελλα, ήν έπηκολούθησε πυκνοτάτη όμίχλη, εξ ών παρεκωλύθη έπαισθητάς ή πορεία τής Αλάσκας. Αλλά τή 29 Ιουλίου ο ήλιος άνέτειλεν έν όλη τή λάμψει αυτού, τή πρωίε δέ τής δευτέρας Αύγουστου έφάνη τόν άνατολικόν άκρον τής νήσου Λιακόδης.

Ο Έρικ έδωκε παρευθές διαταγήν να περιπλεύσωσιν αυτήν, όπως εξακριβώση μή τόν Αλβατρος εκρύπτετο εις όρμον τινά. Γενομένης τής κατοπτεύσεως ήγκυροβόλησεν επί άμμώδους έδάφους τρία μίλια περίπου ένδον τής μεσημβρινής ακτής. Είτα επεβίβάσθη τής φαλαινίδος μετά των τριών φίλων αυτού και εξ άνδρών του πληρώματος. Μετά ήμίσειαν δέ ώραν ή φαλαινίς προσεπέλασεν εις κοιλπίσκον ικανώς βαθύν.

Ούχι άνευ λόγου ο Έρικ εξέλεξε τήν μεσημ-

βρινήν ακτήν. Αναλογίσθη ότι ο Πατρικιος Όδονογαν είτε ειχεν άληθώς σκοπόν να συνάψη μετά τής Σιθηρίας έμποριον όρυκτων όστών, είτε διότι προϋτίθετο ν' αναχωρήση, άμυ τή πρώτη εύκαιρία, τής νήσου έφ' ής ειχεν αποβιβάσθη, θα ειχε πάντως εκλέξη προς έγκατάστασιν μέρος όθεν να δύναται να επιβλέπη τήν θάλασσαν. Ηδύνατο μάλιστα να βεβαιώση ότι ή σκοπιά αυτή θα ήτο επί γηλόφου και όσον οίόν τε έγγύτερον τής σιθηρικής ακτής. Τέλος δέ ή ανάγκη τής προφυλάξεως από των πολικών άνέμων θα έπεισεν αυτόν όπως εκλέξη έδαφος μή προσβαλλόμενον ύπ' αυτών. Ο Έρικ δέν διασχυρίζετο ότι αι ύποθέσεις αυτού ήσαν άσφαλείσταται. Αλλά έσκέπτετο ότι ούδόλως θα έζημιούτο όπως δήποτε αν έλάμβανε αυτάς ως βάση συστηματικής εξερευνήσεως.

Τα γεγονότα έμαλλον πληρέστατα να δικαιώσωσι τήν προσδοκίαν του. Ο νεαρός κυβερνήτης τής Αλάσκας και οι φίλοι αυτού πριν ώρας διάστημα διανύσωσιν επί τής άμμώδους ακτής, διέκρινον επί ύψώματος υπό πειράς λήφων προασιζόμενον και πρό νότον έστραμμένον παράπηγμά τι. Εξεπλάγησαν μάλιστα ιδόντες ότι ο οικίσκος εκείνος, κυβικόν σχήμα έχων, ήτο πάλλευκος ως κεκοιναμένος δι' ασβέστου. Μόνον πρασίνων παραθυροφύλλων έστερείτο όπως όμοιαση προς έξοχικόν ή παρλίον οικίσκον.

Πλησιάσαντες, άφ' ου άνήλθον τόν ύψωμα, εξέγησαν τόν φαινόμενον. Ο οικίσκος δέν ήτο ασβεστόχριστος, άλλ' άπλούστατα άπειλείτο υπό γιγαντιαίων όστών επιθειμιένων και διατεταγμένων μετά ποιός τινος τέχνης, και διδόντων εις αυτόν τόν λευκόν χρώμα. Όσον παράδοξον και αν έφαινετο τόν ύλικόν έλκείνο, έν τούτοις λίαν φυσική ήτο ή περι χρησιμοποίησεως αυτού ιδέα. Ού μόνον άλλη οικοδομήσιμος ύλη δέν εύρίσκετο επί τής νήσου, έν ή ή βλαστήσις ήτο άσθενεστάτη, άλλά και τόν έδαφος του λόφου και πάντων των πέριξ ύψωμάτων εκάλυπτετο κατά γράμμα υπό όστεωδών έρειπίων, άτινα ο ιατρός Σβαρευεργρόν εκ πρώτης όψεως άνεγνώρισεν ως λείψανα μαμμούθων και βονάσων.

ΙΖ'

Τέλος πάντων!

Η θύρα τής καλύβης ήτο αναπεπταμένη. Οι τέσσαρες επισκέπται εισελθόντες εξηκριβώσαν δένός βλέμματος ότι τόν μόνον δωματίον εξ ου συνίστατο αυτή κατασκεΐτο πρό μικρού έτι. Έν τή έστία, υπό τριών όγκωδών πέτρων αποτελούμενη, οι έδωσμένοι δαυλοι έφρον τήν έλαφράν εκείνην τέφραν ήν άφαιρεί και ή έλαχίστη του άνέμου πνοή. Η ναυτική αΐωρα ήτις έχρησίμευε τή έναικοΐντι ως κλίνη έφερεν εισέτι τόν αποτύπωμα άνθρώπινου σώματος.

Η αΐωρα εκείνη ήν άμέσως εξήτασεν ο Έρικ έπει τόν σήμα τής Βέγας.

Επί τραπέζης τινός άποτελουμένης υπό ώμοπάκτης μαμμούθου στηριζομένης επί τεσσάρων ιστών του μηρού, έφαινότο τά ψυχία διπυρίτου, έν κασιτέρινον κύπελλον, και ζύλινον κοχλιάριον σιδηρεής κατασκευής.

Εύρίσκοντο λοιπόν άναντιρρήτως έν τή κατοικία του Πατρικιου Όδονογαν, εξ ής, κατά πάντα τά φαινόμενα, ειχε πρό μικρού μόνον εξέλιθη.

Εξήλθεν άρα γε όπως αναχωρήση εκ τής νήσου ή τούναντίον όπως περιδράμη αυτήν; Τοΰτο ήτο άδηλον και μόνη εξερευνήσις τής νήσου ήδύνατο να τόν καταδείξη.

Περί τήν κατοικίαν εκείνην τάφροι και όγκοι χωμάτων έμαρτύρουν δραστηρίαν άνασκαφήν επί μικρού όρειπέδιου, επί δέ τής κορυφής του γηλόφου έλεφάντινοι χαυλιόδοντες παρατεταγμένοι, περί τους είκοσι, έδεικνυον τόν σκοπόν των εργασιών τούτων, γενομένων προφανώς όπως εκμάση του έδαφους τά λείψανα μεγαθηρίων άπωτάτων εποχών. Ο Έρικ και οι φίλοι αυτού εξέγησαν τήν ανάγκη των άνασκαφών τούτων παρατηρήσαντες ότι επί του έδαφους οι σκελετοί των έλεφάντων και των μαμμούθων έστερούντο πάντες των χαυλιόδοντων αυτών. Ως είκός, οι Ιθαγενείς της σιθηρικής ακτής δέν ειχον περιμεινή τήν εις τήν νήσον Λιακόδην έπίσκεψιν του Πατρικιου Όδονογαν όπως έμεταλλευθώσι τόν όρυκτόν αυτόν πλοΐον, εκ τούτου δ' ο Ιρλανδός ούδέν έξιον λόγου εύρίσκων επί τής επικραείας του έδαφους, ήναγκάσθη ν' ανασκάψη αυτό όπως εκχώρη τους έν αυτώ χαυλιόδοντας, ών άλλως τε ή ποιότης έφαινετο πολλώ κατωτέρα.

Αλλά ο νεαρός ιατρός τής Βέγας ως και ο πανδοχεύς τής Έρυθρας Άγκυρας έν Νέα Υόρκη ειχον δηλώση ότι ή όκνηρία ήτο έν των ιδιαιτύων χαρακτηριστικόν του Πατρικιου Όδονογαν. Έφαινετο λοιπόν πάντη άπιθανον ότι θα ενκαρτέρι ούτος επί μακρόν εις άχάριστον και ήμισια επικερδές έργον. Πιθανώτατον ήτο άμα τή πρώτη εύκαιρία ν' απήλθε τής νήσου Λιακόδης. Η μόνη λοιπόν προς άνεύρεσιν αυτού έλας έστηρίζετο επί των προσφάτων ίχνών τής διαμονής του έν τή καλύβη.

Άτραπός τις καθήρχετο προς τήν ακτήν διά κλίτους άντιθέτου πρό εκείνην ήν ειχον άνέλθη. Τραπέντες αυτήν έφθασαν μετ' όλίγον εις κοιλώμα τι, έν φ' ή τήεις των χιόνων ειχε σχηματίη μικράν λιμνην χωριζομένην τής θάλασσης υπό σειράς βράχων, ους περικάμπτουσα ή άτραπός απέληγεν εις άλλήθη φυσικόν λιμένα.

Ελευθρόν τι ήν έγκαταλειμμένον επί τής άμμώδους παραλίας, έφ' ής εισέτις έφαινότο τά ίχνη πυρής. Ο Έρικ εξέτασεν έπιμελώς τήν

παραθαλασσίαν, άλλ' ούδαμου εύρεν ίχνος τι δηλοΐον τήν προσπέλασιν άκατου.

Έπέστρεψε προς τούς συνοδούς αυτού ότε παρά θάμνον τινά και έγγύτατα τής θέσεως τής πυρής διέκρινε σκεύός τι έρυθρόχρον, όπερ έλαβεν από του έδαφους έν σπουδή.

Τόν σκεύος εκείνο ήτο κυτίον λευκοσιδηρούν, εκ των περιεχόντων τεταρχευμένον βόειον κρέας, δι' ών έφοδιάζοντα ήδη πάντα τά πλοία του πεπολιτιμένου κόσμου. Τόν εύρημα ούδέν ειχεν έν πρώτοις τόν παράδοξον, διότι ο Πατρικιος Όδονογαν τά προς τροφήν αυτού ειχε λάβη εκ τής Βέγας. Αλλά τήν προσοχήν του Έρικ εξέγειρε τόν επί του κενού κυτίου όνομα: «Μαρτίνε! Δομήγκος, Βαλπαράισον.»

— Ο Τούδωρ Βράουν διήλθεν άπ' έδω! άνέκραξεν άμέσως. Ο ιατρός τής Βέγας μάς ειπεν ότι τόν πλοΐον αυτού εύρίσκετο εις Βαλπαράισον, όταν τώ έτηλεγράφησε να υπάγη να τόν περιμεινή εις Δαγκουβέρην!... Αλλως τε δέν ήτο δυνατόν ή Βέγα ν' άφήση έδω κυτίον προαρχόμενον εκ Χιλής, τόν δέ κυτίον τούτο έχει προσφάτως άνοιχθή, ίσως πρό τριών ήμερών, ίσως και πρό είκοσιτεσσάρων ώρων μόνον.

Ο ιατρός Σβαρευεργρόν και ο Βρέδεξορδ έσειον τήν κεφαλήν, ώσει έδίσταζον ν' άποδεχθώσι τόν συμπέρασμα τούτο, ότι ο Έρικ όστις περιέστρεψε τόν κυτίον έν ταις χερσί, παρέσχεν αυτοίς απόδειξιν του ισχυρισμου του άφαιρούσαν πάσαν άμφιβολίαν. Έδειξε τήν λέξιν Αλβατρος διά μολυβδίδος γεγραμμένην επ' αυτού του έπιπάματος, υπό του τροφοδότου πιθανώς του πλοίου.

— Ο Τούδωρ Βράουν έπέρασεν άπ' έδω! Αλλά διατί άλλο θα ήρχετο ειμή διά να παραλάβη τόν Πατρικιον Όδονογαν!... Ναι, τόν πράγμα είνε προφανέστατον!... Απεβιβάσθη εις τόν όρμον τούτον! Οι ναύται του τόν επερίμενον γευματίζοντες πέριξ τής πυρής! Ανέβη εις τήν καλύβην του Ιρλανδου και έκόντα ή έκοντα τόν άπήγαγεν εις τόν πλοΐον! Είμαι βέβαιος ως να τά έδλεπα με τούς όφθαλμούς μου όλα ταΰτα!...

Μεθ' όλην όμως τήν βεβαιότητα αυτού ο Έρικ ήθέλησε να εξερευνήση τά πέριξ όπως βεβαιωθή ότι έντως ειχεν απέλθη ο Πατρικιος Όδονογαν. Αλλά επί ώραν μετά των φίλων αυτού περιουδύσας έπέσειη ότι τόν λοιπόν τής νήσου ήτο άπολύτως άκατοίκητον. Ούδέν ίχνος άτραπού, ούδέν σημεϊον ζωής υπάρξεως. Πανταχόθεν, έφ' όσον εξικνείτο τόν βλέμμα άμμώδεις γήλοφοι και κοιλάδες εξετεινότο, άνευ τής έλαχίστης βλαστήσεως, ούδ' έντόμου τινος, ούδ' έντόμου ζωογονούντος τήν άπείραντον έρημίαν. Πανταχού δέ γιγαντιαίοι σκελετοί έπιστραώννον τόν έδαφος ώσει ποτε στρατιά όλη μαμμούθων, ρινόκερων

καί βονάσων, φοβερόν τινα κατακλυσμόν φεύγουσα, κατέφυγεν, όπως αποθήκη επί της ήρης ειλινης νήσου. Οπισω των άρμωδών γηλόρων και των κοιλάδων ύψοιτο σειρά βουνών παροσκεπών.

— Άγωμεν! είπεν ο ιατρός Σβαρευγκρόνα. Λεπτομερεστέρα εξερεύνησις εις τίποτε δέν θα ώφελήση, άλλως δέ από όσα βλέπομεν είμεθα βέβαιον ότι δέν άπητούντο πολλά παρακλήσεις, δέ να πείσουν τον Όδόνογαν ν' αναχωρήση.

Πρό της τετάρτης ώρας ή φαλακίς είχεν επιστρέψη εις την Αλάσκα, ήτις εξακολούθησε τον πλουν αύτης.

Εκ της άποτυχίας ταύτης αι ελπίδες του Έρικ έκλονήθησαν. Άφ' ου ο Τούδωρ Βράουν κατώρθωσε να προπλεύση αύτου, ν' αποβή πρώτος εις την νήσον Λιακόβην, και να συμπαραλάβη βεβαίως μεθ' έαυτου τον Πατρικίον Όδόνογαν, ουδεμία πιθανότης περι άνευρέσεως αύτου πλέον ύπελείπετο. Άνθρωπος ικανός να διαπράξη οια έβυσσοδόμησε κατά της Αλάσκας, ικανός να επιδείξη τηλικαύτην άγρίαν δραστηριότητα όπως άπαγάγη τον Ίρλανδόν εκ τιαύτης ύπερβορείου χώρας, δέν θα έδυσκολεύετο το παράπαν να προδράμη αύτων και διαφύγη πάσαν καταδίωξιν. Ο κόσμος εινε εύρύς και όλων των θαλασσών ή έκτασις ήτο άνκπεπταμένη εις το Αλβερος. Πώς να μαντεύση ο Έρικ πού άπήγεν ο Τούδωρ Βράουν τον Όδόνογαν και το άπόκρυφον αύτου;

Ταύτα άνελογίζετο ο κυβερνήτης της Αλάσκας διασκελίζων το έπίστεγον, άφ' ου διάταξε να τραπώσι προς δυσμάς. Εις τας όδυνηράς δέ ταύτας σκέψεις συνειμίγνυτο και τύψις του συνειδότος, διότι ήνεχθη όπως οι φίλοι αύτου συμμερισθώσι τους κινδύνους και τους μόχθους της άναφελούς εκείνης άποστολής! Διπλώς άναφελούς, άφ' ου ο Τούδωρ Βράουν άνευρε τον Νόρδενσκιολδ πρό της Αλάσκας, και προέπλευσε της σουηδικής άποστολής και εις την νήσον Λιακόβην! Έμελλον λοιπόν να επανκαμάψωσιν εις Στοκόλμην, — αν επανέκαμπτον — άστοχήσαντες πάντων των σκοπών αύτων. Οποία άτυχία!... Ω! ή επιστροφή αύτη ως έχρησήμευε τουλάχιστον εις τι, ως καθιστάτο το άντιπείραμα του πλου της Βέγιας!... Το δικατόν του βορειοανατολικού πόρου έπρεπε να καθιερωθ ή και διά δευτέρου πειράματος!... Άντι πάσης θυσίας καθήκον είχε να πλεύση μέχρι του άκρωτηρίου Τσελόνσκιν και να περικάμψη αύτό από ανατολάν προς δυσμάς. Άντι πάσης θυσίας έπρεπε να επιστρέψη εις Σουηδιάν διά της θαλάσσης του Καρβ!

Πρός το φοβερόν λιπόν εκείνο άκρωτήριο Τσελόνσκιν, άνυπέρθζτον τείως θεωρούμενον, έπλεε νυν ολοτχώς ή Αλάσκα. Η ποντοπόρια αύτης δέν ήτο κατά πάντα όμοια προς την της

Βέγιας άποπλευσάσης εκ της έκβολής της Λένας, εν ή είχε προσορμισθ ήπως μεταβή εις την νήσον Λιακόβην. Ο Έρικ ουδένα λόγον είχε να περιπλεύση αύτις τας σιθηρικές άκτάς. Οθεν ή Αλάσκα, άφείσα δεξιά τας νήσους Στολμπεδών και Σαμενόφσκη, διηυθύνθη προς δυσμάς, παρά την έβδομηκοστήν έκτην παράλληλον, μετά τηλικαύτης ταχυτήτος χωρούσα ώστε εις όκτώ ήμέρας διήνυσε τριάκοντα έπτά μοίρας μήκος από της 140ης μέχρι της 105ης προς ανατολάς του Γκρημβιχ. Ομολογητέον όμως ότι τούτο έπετεύχθη διά καύσεως πολλών γαιανθράκων, διότι διηνεκώς σχεδόν είχεν άντίπρωρον άνεμον. Άλλ' ο Έρικ εύλόγως έφρόνει ότι πρωτίστη ανάγκη ήτο να εξέλθωσι των επικινδύνων εκείνων πτειών. εϋθύς δ' ως άφικνούντο εις το στόμιον του Γενισσέη, θα έμερίμνα πάντως περι εύρέσεως καυσίμου ύλης.

Τη δεκάτη τετάρτη Αύγουστου κατέστη άδύνατον να έκτελέσωσιν ήλικακς παρατηρήσεις περι την μεσημβριάν ενεκα πυκνής όμίχλης καλυψάσης τον ουρανόν και των ήρίζοντα. Άλλή κατά τους ύπολογισμούς αύτων ήσαν έγγύς του μεγάλου καικτικού άκρωτηρίου. Δι' ο δ Έρικ συνίστησε σύντονον και άγρυπνον προσοχήν έλαττώσας άμα τον δρόμον του πλοίου. Πери την έσπεραν διάταξε να σταματήσωσιν.

Αι προφυλάξεις εκείναι δέν ήσαν άναφελίς. Την επαύριον βυλιδοσκοπήσαντες εϋρον ότι το βάθος της Οχλάσσης δέν υπερέρβαινε τας τράκοντα όργυιάς, μετά μίαν δέ ώραν εφάνη ή σιρεά. Η Αλάσκα διεδρόμησεν άχρις ου φάση κατέναντι του όρμου, εις ύν ήγκυροβόλησεν.

Άπεφασίσθη δέ ν' αναμείνωσι την διάλυσιν της όμίχλης όπως αποβώσιν εις την ξηράν. Άλλή την δεκάτην πέμπτην και δεκάτην έκτην μη διαλυθείσης της όμίχλης, ο Έρικ προσεπίλασιν εις την άκτην μετά του Βρίδεζορδ, του Μαλκρίου και του Ιατρού.

Σύντομος κατόπτευσις απέδειξεν αύτοις τότε ότι ο όρμος εν ή είχεν άγκυροβολήση ή Αλάσκα έκτενο βορειότατα, μεταξύ των δύο άκρων του άκρωτηρίου Τσελόνσκιν. Έκατέρωθεν το έδαφος ήν άρκούντως χθαμαλόν προς την θαλάσσαν, άλλ' ύψούτο βαθμιαίως εις κλιτύν προς νότον και είτα εις όρη, άτινα ή όμίχλη άπεκάλυπτεν ενίοτε πάντα δ' εφαινότο έχοντα ύψος τριακοσίων ή τετρακοσίων μέτρων. Ούδαμού διεκρίνοντο χήνες ή πάγοι ειμή μόνον περι την παραλίαν, καθ ήν άπετέλουν ζώνην ως πανταχού των άρκτικών χωρών. Το άργιλλώδες έδαφος εκάλυπτετο υπό πυκνής βλαστήσεως πίκας, χλόης και λειχήνων. Την άκτην έξωγογόνει άγέλη άγρίων χηνών και νησσιών. Λευκή τις άκτος είκόθητο επί βράχου τινός. Έν ενί λόγφ αν μη ή όμίχλη περιέσκη, τα πάντα διά του ταφρού αύτης μανδύου ή

γενική θέα του περιφήμου άκρωτηρίου Τσελόνσκιν, ουδέν το άποτρόπαιον θα είχεν, ουδέν ιδίως το δικαιολογούν την φοβεράν φήμην ήν επί αίωνας όλους διετήρησεν.

Ο Έρικ και οι φίλοι αύτου προχωρήσαντες εις το άπώτατον προς δυσμάς άκρον του όρμου διεκρίνον είδος τι μνημείου επί γηλόφου τινός, ως είκός δέ έσπευσμένως διηυθύνθησαν εις αύτό. Πλησιάζαντες δέ είδον ότι ήτο σωρός λίθων έρειδόντων ξυλίνην στήλην άποτελουμένην υπό δοκού.

Η στήλη εκείνη έφερε δύο έπιγραφάς. Η μιν πρώτη είχεν ούτως:

«Τη 19 Αύγουστου 1878 ή Βέγια, όρμωμένη εκ του Άτλαντικού, έκκαμψε το άκρωτήριο Τσελόνσκιν, πλεύσασα προς τον Βερίγγεον πορθμόν.» Η δευτέρα δέ:

«Τη 12 Αύγουστου 1879 το Αλβατρος, εκπλεύσασα του Βερίγγεου πορθμού, έκκαμψε το άκρωτήριο Τσελόνσκιν, χωρούν προς τον άκεανόν.»

Λαίπόν, και εν τούτω έτι ο Τούδωρ Βράουν ύπερυσαν αφήκε την Αλάσκα! Ητο τότε ή δεκάτη έκτη Αύγουστου. Πρό τεσσάρων ήρα μόνον ήμερών είχε χαραχθ ή έπιγραφή εκείνη!

Πρό των όρθαλμών του Έρικ ελάμβανεν αυτη είρυνικήν και σκληράν έννοιαν, ώσει έλεγεν αύτφ: «Μέχρι τέλους θ' άποτυγάρη! Μέχρι τέλους άνωφαλής θα μείνης! Ο Τούδωρ Βράουν εξετέλεσε κατ' ένάντιαν διεύθυνσιν το πείραμα του Νόρδενσκιολδ! Συ δέ θα επιστρέψης τεταπεινωμένος και κατησχυμένος, ουδέν άποδείξας, ουδέν εύρών, ουδέν μαθών!»

Έμελλε ν' απέλλη χωρίς τι να έπιγράψη επί της στήλης. Άλλ' ο Ιατρός Σβαρευγκρόνα δέν συνεμερίζετο παντάπασι την ιδέαν ταύτην. Έκβαλόν του θυλακίου μαχαίριδιόν τι έχάραζεν επί της δοκού;

«Τη 16 Αύγουστου 1879 ή Αλάσκα άπάρσασα εκ Στοκόλμης, πλεύσασα διά του Άτλαντικού, της θαλάσσης του Βαφίνου, των άρκτικών άμερικανικών πορθμών, της σιθηρικής θαλάσσης, έκκαμψε το άκρωτήριο Τσελόνσκιν, θαλασσοπορούσα όπως έτελέση τον πρώτον περι τον πόλον περίπλου.»

Παράδοξος ή δύναμις των λέξεων! Η άλλή εκείνη φράσις άναμνησκούσα εις την Έρικ όποιον γεωγραφικόν κατόρθωμα διεπραττε, άνεπιγνώστως σχεδόν, ήρκεσεν όπως διασκεδάση την βαρυθυμίαν αύτου. Έν τούτοις, ήτο άληθές ότι ή Αλάσκα έμελλε μετ' ου πολυ να συντελέση τον πρώτον περι τον πόλον περίπλου!... Πρό αύτου άλλοι θλασσοπόροι είχον διέλθη τους άρκτικούς άμερικανικούς πορθμούς, φθάσαντες μέχρι του βορειοδυτικού πόρου. Πρό αύτου ο Νόρδενσκιολδ και ο Τούδωρ Βράουν είχον κάμψη το Τσελόνσκιν και διεκπλεύση τον βορειοανατολικόν πόρον! Άλλ' ουδεις τέως είχε κατορθώση να με-

σομο κα'. — 1886

ταβή από του ενός πόρου εις τον έτερον, ουδέι' περιέγραψε περι τον πόλον, διά των άρκτικών θαλασσών, τέλειον κύκλον τρικκοσίων εξήκοντα μοιρών. Εις την Αλάσκα δέ μόνον όγδοήκοντα μίραι ύπελείποντο όπως συμπληρώση αύτον. Μετά δεκαήμερον το πολυ πλου, το έργον έμελλε να ή τετελεσμένον.

Η ιδέα αύτη τσοούτον ζήλον ενέβαλεν εις πάντας ώστε άπεφασίσαν ν' άπάρσασιν όσαν τάχιον. Ο Έρικ εν τούτοις προτίμησε ν' αναμείνη άχρι της επαύριον όπως ίδη αν θα διαλυθ ή όμίχλη. Άλλ' αύτη εφαινότο ότι ήτο χρονικόν νόσσημα του άκρωτηρίου Τσελόνσκιν, έπελθούσης δέ και πάλιν της ήμέρας χωρίς να συναταείλη ο ήλιος, διάταξε ν' άνασκησθ ή άγκυρα.

Η Αλάσκα, άφείσα προς νότον τον κόλπον του Ταιμίσσου, εξ ου επωνομάσθη ή μεγάλη σιθηρική χερσόνησος, ής το Τσελόνσκιν εινε το άκρότατον σημείον, διηυθύνθη προς δυσμάς, πλεύσασα άκαταπαύστως καθ' όλην την ήμέραν και την νύκτα της δεκάτης έβδομης Αύγουστου. Την πρώιαν της δεκάτης όγδός εξήλθε τέλος της όμίχλης εις άτμόσφαιραν διαυγή και ήλιοφεγγί. Την μεσημβριάν ύπελόγησαν τον τελεσθέντα διάπλου. Εύρίσκοντο δέ περι το πέρας του έργου αύτου, ότε ο όπτήρ (ο σκοπός του ισταυ) άνήγγειλεν ότι πλοίον έφάνη προς τα νοτιοδυτικά.

Η εμφάνισις πλοίου εν τιαύταις θαλάσσαις ήτο τόσον έκτακτον φαινόμενον, ώστε εις άκρον έκίνησε το έ διαφέρον των επί της Αλάσκας. Ο Έρικ άνερριχήθη άμέσως επί την σκοπιάν και διά του τηλεσκοπίου εξήτασεν επί μακρόν το σημαθέν πλοίον. Ητο εξηρτυμένον ως ήμιολλα και είχε καπνοδόχον ει και δέν ήτμοδέρμει τότε.

Ο νεκρός κυβερνήτης κατελθών εις το κατάστρωμα ήτο κάτωχος.

— Μού φαίνεται ότι είναι το Αλβατρος, είπεν εις τον Ιατρόν.

Είτα δέ έκέλευσε να ένταβή το πυρ της άτμομηχανής.

[Έπεται συνέχεια]

ΑΟΡΑΤΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ

Πολύς λόγος έγένητο κατά την τελευταίαν δεκκετηρίδα περι των μικρών όργανισμών ή οργανώσεων, ατινες προκαλούσι τα μολυσματικά νοσήματα του τύφου, του τυρετού, της χολέρας και άλλων νόσων, αι δέ λέξις βακτηρία και μικρόβια έγέγοντο γνωσταί και πέραν των έπιστημονικών όμίλων, εις το κοινόν πλήθος, όπερ συνήθως τότε μόνον παρακολουθεί μετά διάφέροντος τα έπιστημονικά ζητήματα, όταν δι' αύτων θίγεται αύτη του ανθρώπου ή ευημερία ή

και η ύπαρξίς. 'Αλλ' επειδή εις το κοινόν παρέχονται συνήθως μόνον τὰ επιστημονικά εξεγόμενα μακρῶν έρευνῶν, και ταῦτα δὲ ἀδρομερῶς, αἱ γνώμαι τῶν πολλῶν ἐπὶ τούτων ζητημάτων εἶνε, ὡς εἰκός, ἀσαφεῖς και συγκεχυμένα. Τοῦτο δὲ κυρίως συμβαίνει και ἐπὶ τῶν μικρῶν τούτων ὄντων, τῶν προκαλούντων νοσήματα, καθόσον πρὸς τὴ δυσχερεῖα τῆς ἀντιλήψεως τῶν επιστημονικῶν ζητημάτων ἐπιπροστίθεται και αὐτὴ ἡ τῶν επιστημόνων ἀμφιβολία, διότι πολλὰ εἰσέτι ἄλυτα και αἰνιγματώδη φαινόμενα κυμαίνονται ἐντὸς επιστημονικῶν συζητήσεων και ἀμφιβόλων πειραμάτων.

Εἶπομεν πρό ὀλίγου ὅτι τὰ ἀτελέστατα ταῦτα ὄντα εἶνε τὰ προκαλοῦντα τὰ μολυσματικὰ τοῦ ἀνθρώπου νοσήματα. Πᾶς τις λοιπὸν δικαιούται νὰ θεωρήσῃ τὰ βακτήρια ὡς τοὺς μεγαλητέρους ἔχθρους τῆς ἀνθρωπότητος, ὡς τὰς πληγὰς και τὰς μάστιγας, αἵτινες κατὰ καιροὺς ἀναφαίνονται, ὅπως δεκατίσσι το ἀνθρώπινον γένος. Ποία συγκρίσις ὑπάρχει μεταξὺ τῶν θυμάτων, ἅτινα πίπτουσι κατ' ἔτος βορὰ τοῦ λέοντος, τῆς τίγριδος, τοῦ κροταλίου ἢ τῆς ἐχίδνης, ἀπέναντι τῶν θυμάτων, ἅτινα στέλλει εἰς τὸν ἔθνη ἢ ἐπιδημία τύπου μολυσματικοῦ εἰς τινὰ χώραν; Καί τί εἶνε οἱ νεκροί, οἱ πίπτοντες εἰς μυριόεντρον μάχην, ἀπέναντι τῶν τάφων, οἵτινες ἀνοίγονται ἐν διαστήματι μηνῶν τινῶν κατὰ τὴν ἔκρηξιν τῆς χολέρας; Ἄν ὑπὸ τῆς εὐλογίας ἀπέθανον μόνον ἐν Μεξικῷ ἐν ἐνὶ ἔτει τρία ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, ἢ δὲ εὐλογία παράγεται διὰ τῶν ζωράτων τούτων ὄντων, τίς δύναται νὰ μὴ θεωρήσῃ ἄπειρος τὰς ὑπάρξεις ταύτας ὡς τοὺς φορικωδέστερους και ὑπουλοτέρους ἔχθρους, οὓς φέρει ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς ἡ γῆνις σφίρα;

'Αλλ' ἀφ' ἑτέρου εἶνε γεγονός αὐταπόδεικτον, ὅτι ἄνευ τῶν ὄντων τούτων οὐδεμία ψυχὴ ζωσα θὰ ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς γῆς. Ἄπαντα ἐν γένει ἢ ἐν ὄργανοις κτίσις ἅμα τῶν βακτηρίων καταστρεφόμενων θὰ ἔπαυε πάραυτα ὑπάρχουσα, διότι αἱ ὀργανώσεις αὐταί εἶνε αἱ προκαλοῦσαι τὴν σῆψιν και τὴν ἀποσύνθεσιν. Τί δὲ θὰ ἐγένετο ἡ ζωὴ ἄνευ τῆς σῆψεως; Ὅμοιαι πελώριοι ἐκ ξύλων και φύλλων τῶν δασῶν μὴ σηπόμενοι θὰ κατεκάλυπτον τὴν γῆραν μέχρι τῶν κορυφῶν τῶν ὄρεων οἱ ὠκεανοὶ και αἱ πεδιάδες και ἔπασα ἐν γένει ἢ ξηρὰ δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὴν σωρείαν τῶν πτωμάτων τῶν ζῶων και τοῦ ἀνθρώπου, ἅτινα μὴ σηπόμενα θὰ συνεσωρεύοντο, χωρὶς νὰ καταλίπωσι σπιθικὴν γῆς κενὴν πρὸς ὑπάρξιν ἄλλου ὄντος. Ποῦ ἤθελε σταθῆ ἡ ζωὴ, ἂν μὴ τὰ βακτήρια ἐσάρωνον ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς τὰ λείψανα τῶν ὑπάρξεων;

Ἀπέναντι ὁμῶς τῶν ὑπηρεσιῶν τούτων, ἃς προσφέρουσιν ἡμῖν τὰ βακτήρια, ἀσκοῦσι ταῦτα

ἀκουσίως και ἕτερον πολλῶν μεγαλύτερον εὐεργέτημα, συντελοῦντα διὰ τῆς διαδόσεως τῶν νόσων και τοῦ θανάτου εἰς τελειοποίησιν τῶν ζωικῶν και ἀνθρωπίνων γενῶν. Ἐὰν εἰς τὰς ἐπιδημίας τῶν νόσων ἀντέχασιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἄταμζ ἔχοντα ἰσχυροτέραν ὀργανώσιν ἢ ἑτέρας εὐνοϊκὰς συνθήκας πρὸς γέννησιν και ἀνάπτυξιν ἰσχυρῶν ἀπογόνων, οἳ εἶνε ἢ εὐπορία και και εὐζωία, τί ἄλλο πράττουσι τὰ βακτήρια ἢ νὰ συντελοῦσι πρὸς καθαρισμόν τῆς ἀνθρωπότητος ἀπὸ τῶν ἀσθενῶν και καχεκτικῶν ἀτόμων, φειδόμενα μεταξὺ τῶν πολλῶν μόνον τῶν καταλλήλων πρὸς ζωὴν και διάδοσιν τοῦ εἶδους; Ὁ περι ὑπάρξεως ἀγῶν, συντελῶν εἰς τὴν ἐπιβίωσιν τῶν ἀρροδιωτέρων και προσφυστέρων πρὸς τοὺς ὄρους τῆς ζωῆς ἀτόμων και εἰς τὴν τελειοποίησιν τῶν ζωικῶν και φυτικῶν γενῶν, γίνεται καταφανὴς και εἰς τὸν ἀνθρώπον ἀναπτυσσομένων τῶν ἐπιδημιῶν. Ἐκ τῶν βραδύτατα πολλαπλασιαζομένων ζῶων, σχετικῶς πρὸς ἄλλα, ἐν εἶνε και ὁ ἀνθρώπος. Ἐν τούτοις ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνθρώπων χώρας τινὸς διπλασιάζεται ἐν διαστήματι 25 ἐτῶν. «Ἐὰν δὲ ὑποθέσωμεν,» λέγει ὁ Δάρβιν «ὅτι ὁ πολλαπλασιασμοὸς οὗτος ἐξηκολούθει προοδευτικῶς ἐπὶ χίλια μόνον ἔτη, ἢ γῆ ἡμῶν δὲν ἤθελεν ἔχει κατὰ γράμμα ποτῶς χωρὸν διὰ τοὺς λοιποὺς ἀπογόνους.» Ὁ δὲ τῶν μικροοργανώσεων τούτων λοιπὸν θερισμὸς τῶν ἀνθρώπων κατὰ μυριάδας, ὅσων και ἂν εἶνε σκληρὸς και ἀπαίσιος διὰ τὰς ἐκάστοτε γενεὰς τῶν θνητῶν και τὰ καθέκαστα ἄτομα, εἶνε ὁμῶς ἀναγκαιότατος νόμος, ὅπως ποτὲ ἐν Σπάρτῃ ὁ κρημνισμὸς τῶν καχεκτικῶν και ἀναπήρων πρὸς πλάσιν ὑγιῶς και πλήρους ζωτικότητος φυλῆς. Νόμος σκληρὸς, ἀλλὰ σωτήριος.

***

Τὰ βακτήρια, πολυειδῆ και πολυποικίλια ὄντα, ἐθαπτίσθησαν μέχρι τοῦδε και ἐκλήθησαν διαφόρως. Οἱ μὲν ἐκάλεσαν αὐτὰ μικρόβια, ἄλλοι μικροοργανώσεις, ἄλλοι βακίλλους, ἕτεροι δοράκια. Ἀπέναντι ὁμῶς ὄλων τούτων τῶν ὀνομάτων ἐπεκράτησε τὸ γενικὸν ὄνομα βακτήρια ἢ σχιζομύκητες, ἀνεπιτηχῆς δὲ και οὔτε λογικῶς οὔτε γλωσσικῶς ὀρθὸν εἶνε τὸ ὑπὸ τῶν γάλλων εἰσαχθὲν μικρόβια.

Τὰ βακτήρια ἀνήκοντα πάντα εἰς τὸ φυτικὸν βασίλειον, ὄντα γινῆσαι φυτὰ ἐκ τῶν ἀτελεστέρων τῆς φυτικῆς κλίμακκος, ἐσπουδάσθησαν και σπουδάζονται κυρίως ὑπὸ τῶν βοτανικῶν. Ἐπειδὴ δὲ προκαλοῦσι τὰς νόσους και ἀνευρίσκονται ἐπὶ και ἐντὸς τῶν νοσούντων ἀνθρώπων και ζῶων, γίνονται κατὰ δεύτερον λόγον ἀντικείμενον τῆς ἐρευνῆς τῶν παθολόγων. Ἐνταῦθα σκοποῦμεν νὰ παρακολουθήσωμεν τοὺς πρώτους εἰς τὰς ἐρεῖνας αὐτῶν και ἰδῶμεν τοὺς ἔχθρους

τούτους ἡμῶν και φίλους ἐγγύτερον, ἀπὸ βοτανικῆς ἀπόψεως, κατὰ τὰς νέας ἰδέας αἵτινες πρὸ ἀλλοτρίων ἐτῶν ἀνεπτύχθησαν ἐν τῇ κυρίῃ χώρῃ τῆς ἐρευνῆς τῶν ὄντων τούτων, ἐν Γερμανίᾳ.

Ἐκ τῶν φυτῶν, ἅτινα καλύπτουσι τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, τὰ μὲν εἶνε εὐμεγέθη και ὄρατά, τὰ δὲ μικρὰ, μικρότατα, μέχρις ἀοράτου μεγέθους διὰ τῶν γυμνῶν ὀμῶν ὀφθαλμῶν. Ἐκ τῶν τελευταίων δὲ τούτων, τῶν καλουμένων μικροσκοπικῶν φυτῶν, τὰ μὲν εἶνε πράσινα, πλήρη τῆς χλωστικῆς πράσινης οὐσίας, ἢν καλοῦμεν χλωροφύλλον, και ἢς βρίθουσι και ὄλα τὰ πράσινα φυτὰ τῶν δασῶν και τῶν πεδιάδων, τὰ δὲ εἶνε ἄχρκα και στεροῦνται ἐντελῶς χλωροφύλλης. Τὰ πρώτα τῶν μικροσκοπικῶν τούτων φυτῶν ἀνήκουσιν εἰς τὰ φυτὰ, εἶνε πράσινα και δύναται διὰ τῆς χλωροφύλλης νὰ τρέφονται ἀφ' ἑαυτῶν, τὰ δὲ δεύτερα, στεροῦμενα χλωροφύλλης, δὲν δύναται νὰ παρασκευάσωσι τὴν τροφὴν αὐτῶν και ἐπομένως παρασιτοῦσιν ἐπὶ τῶν σωματῶν ἐπὶ τῶν ὀποιῶν ἀναβλαστάνουσιν ἢ ἐντὸς τῶν ὑγρῶν ἐν οἷς ἀναπτύσσονται. Τὰ δεύτερα ταῦτα μικροσκοπικὰ φυτὰ καταλέγονται εἰς τοὺς μύκητας.

Ἡ λέξις μύκης εἰς τὴν βοτανικὴν δὲν σημαίνει μόνον τὰ εὐμεγέθη φυτὰ, τὰ φυόμενα ἐπὶ τῶν ἀγρῶν ἢ ἐπὶ τῆς κοπρίας και τῶν σκηπόμενων δένδρων, ἢ τοῦ ὑπὸ τοῦ λαοῦ γενικῶς καλούμενα μαριτάρια, ἀλλὰ πάντα ἐν γένει τὰ φυτὰ ὅσα δὲν περιέχουσιν χλωροφύλλον και τρέφονται παρασιτικῶς. Ποιαῦτα δὲ εἶνε ἐν παραδειγματι ὄλα τὰ εἶδη τῶν εὐρώτων (μούχλαις), ἅτινα ἀναφαίνονται ἐπὶ τῶν σηπόμενων καρπῶν, ἰδημάτων, γλυκυσμμάτων κ.τ.λ. δεύτερον πληθὺς νοσημάτων ἀναφαινομένων ἐπὶ τῶν φυτῶν, ὄν ἢ κοινὴ νόσος τῶν ἀμπέλων, ἢ νόσος τῶν ἀγρίων και ἡμέρων μαλαχῶν, πολλαὶ νόσοι τῶν δημητριακῶν καρπῶν και πλῆθος ἄλλο ἀσθενῶν τῶν ὀπωροφόρων και χρησίμων δένδρων, ἃς ἰόνον διὰ τοῦ μικροσκοπίου ἀναγνωρίζομεν ὡς μύκητας, τέλος δὲ ὄλα αἱ φυτικαὶ ὀργανώσεις αἱ ζωσαὶ ἐντὸς τῶν ὑγρῶν τοῦ γλαύκου, τοῦ ἔξινου αἵνου, τοῦ ὀξύνου γάλακτος κτλ. και προκαλοῦσαι τὰς μεταβολὰς τῶν ὑγρῶν τούτων.

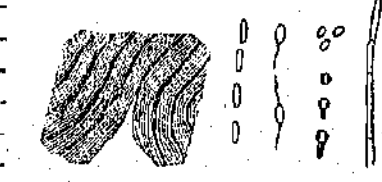
Ἐκ τοὺς μύκητας τούτους τέλος ἀνήκουσι και τὰ μικροσκοπικὰ ὄντα, ἅτινα, ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, ἀσκοῦσι σπουδαίας δράσεις ἐφ' ὄλης τῆς ὀργανικῆς κτίσεως, και ἅτινα, ἀφ' ἢς ἤρχισαν σπουδάζομενα, εἰλήθησαν τὸ παγκόσμιον διαφέρον, ἢτοι τὰ βακτήρια.

Πρὶν ἢ χωρήσωμεν εἰς ἐρεῖναν τῶν μορφῶν, τῆς φυσιολογίας και τῆς ἱστορίας τῆς ἀναπτύξεως τῶν βακτηρίων, ἀνάγκη νὰ ἰδῶμεν ἐν αἰὸν ὅποτε βακτήριον διὰ τῶν ἰδίων ἡμῶν ὀφθαλ-

μῶν. Δυστυχῶς ὁμῶς δὲν ἔπαρκοῦσι πρὸς τοῦτο τὰ ἡμέτερα ὀπτικὰ ὄργανα.

Τούτου ἕνεκα καταφεύγομεν εἰς τὴν χρῆσιν μεγεθυντικῶν ὀργάνων, ἢτοι καλῶν μικροσκοπίων. Λέγοντες δὲ τοῦτο δὲν ἐννοοῦμεν ὅτι θὰ φέρωμεν τὸν ἀναγνώστην εἰς τὴν δύσβατον και εἰς τὰς γνώσεις αὐτοῦ ὄλων ἀπρόσιτον χώραν τῶν μικροσκοπικῶν ἐρευνῶν, ἀλλ' ἀπλῶς παρουσιάζοντες εἰς αὐτὸν ὀλίγα δείγματα ἐκ τοῦ ἀπεράντου τούτου πεδίου και δεικνύοντες αὐτῷ δι' ὀλίγων εἰκόνων και δι' ἀδρομεροῦς περιγραφῆς θέλομεν προπροπαρσκευάσαι αὐτὸν πρὸς κατανόησιν τῶν ζητημάτων, ἅτινα συνδέονται πρὸς τὸν βίον τῶν βακτηρίων και τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν, σχετιζόμενοι δὲ στενότερα και πρὸς τὸν ἡμέτερον βίον.

Οὐδὲν εὐχερέστερον νὰ εὑρωμεν πρὸς σπουδὴν βακτηρία, διότι, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω, τὰ ὄντα ταῦτα εἶνε παρόντα πανταχοῦ. Πρὸς τοῦτο λαμβάνομεν ἄγγεῖον πλήρες ὕδατος, βίπτομεν ἐντὸς ὀλίγου χόρτα ξηρὰ, φύλλα, ἄχυρα κτλ. και ἀφίνομεν τὸ ὕδωρ ἤμερον ἐν καταλλήλῃ θερμοκρασίᾳ (περὶ τοὺς 35°C.). Μετὰ δύο ἡμέρας ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος παρατηροῦμεν σχηματιζόμενον λεπτότατον στρώμα ἐπιπάγου (τσίπας), ὃν διασπῶμεν εὐχερέστατα διασειόντες διὰ περιστῆς ἢ διὰ τοῦ δακτύλου, και ὃν εὐκόλως ἀναγνωρίζομεν ὡς συνιστάμενον ἐκ βλενωδῶς οὐσίας. Ἐὰν νῦν λάβωμεν σταγόνα ἐκ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος τούτου μετὰ μικρῶν μορίων ἐπιπάγου και θέσωμεν ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον, βίπτομεν ὅτι αὐτὴ πλὴν ἐγγυματικῶν τινῶν μεγάλων ζωύφιων, κινουμένων τάχιστα διὰ τοῦ ὀρωμένου πεδίου, βρῖθαι και ἐκ σωματίων προμήκων, κυλινδρικῶν, σκοτεινῶν, σμικροτάτων, τεταγμένων κατὰ ἑμάδας παραλλήλους ἢ μὴ, δονουμένων δὲ ἐν τῇ αὐτῇ θέσει καλμωδῶς. Τὰ σωματῖα ταῦτα, ἅτινα παριστάνει ἡ εἰκὼν 1 διακοσιᾶκις μεμεγεθυσμένα, ὡς φαίνονται ὑπὸ τὴν ὕαλον τοῦ μικροσκοπίου, εἶνε τὰ βακτήρια, ἅτινα κατὰ ἑκατομμύρια ἀποτελοῦσι τὸν ἐπίπαγον τοῦ ὕδατος οὔτινος

Εἰκ. 1. Βακίλλος ὁ λεπτοφυής (Bacillus subtilis).

τμήμα φαίνεται ἐν τῇ πρὸς ἑξῆς εἰκόνι, και ἅτινα εἰς τὴν περιστασιν ταύτην τοῦ ὕδατος μετὰ χόρτων εἶνε ἰδεάζοντα και ὀνομάζονται βάκιλλος ὁ λεπτοφυής (Bacillus subtilis). Ὅπως νοήσωμεν τὴν σμικρότητα τῶν μικροσκοπικῶν τούτων ὄντων φαντασθῶμεν βάρθρον ἐνὸς μέτρου μακρῶν, εὐθείαν και κυλινδρικὴν, σμικρυνομένην και λεπτυνομένην ἀναλόγως μέχρις οὐ λάβῃ τὸ μήκος ἐνὸς χιλιοστοῦ τοῦ μέτρου. Ἡ

ράβδος θέλει είσθαι είσέτι καταφανώς ύρατή. Έάν ήμιος φαντασθώμεν τὸ ἐν τούτῳ χιλιόστον σμικρυνόμενον μέχρις οὐ λάβη τὸ μήκος ἐνὸς χιλιόστου τοῦ χιλιόστου τοῦ μέτρου, ἦτοι ἐνὸς μικροχιλιόστομέτρου, λαμβάνομεν ἰδέαν τοῦ μήκους τῶν ραβδίων τούτων, ἅτινα, κατὰ ἑκατομύρια πλησίον ἀλλήλων κείμενα, πάλλονται ἀδιαλείπτως ἐντὸς τῆς βλενωδῆς οὐσίας τοῦ ἐπιπάγου.

Τοιαῦτα φαίνονται ἡμῖν τὰ φυτικά ταῦτα πλάσματα ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμοῦ, ζῶντα, κινούμενα καὶ ἐκτελούντα ὅλας τὰς λειτουργίας τῆς ζωῆς. Χωρῆσωμεν νῦν ἐν βήμα περικτέρω καὶ θεωρήσωμεν τὸν δρόμον τῆς ἀναπτύξεως μιάς τῶν ὀργανώσεων τούτων.

Πρὸς τοῦτο ἐκλεξιόμεν ἕτερον εἶδος βακτηρίου ἐκ τῶν μεγαλύτερων, ἀναπτυσσομένου ἐντὸς ἀφειψήματος φύλλων λαχάνων καὶ ἐνεκὰ τοῦ μεγέθους αὐτοῦ κληθέντος Βάκιλλος τοῦ μεγαθήριου (Bacillus Megatherium D. B.). Ἡ εἰκὼν 2 παριστάνει ἡμῖν τοιαῦτα ραβδία διακοσμίας μὲν καὶ πεντηκοντάκις ἐν α μεμεγεθυσμένα, ἐξακοσίακις δὲ ἐν δ γ καὶ ε. Τὰ πρῶτα (α) εἶνε αὐτὰ ταῦτα τὰ βακτήρια ἐν τῇ τελείῃ καὶ πλήρει αὐτῶν ἀναπτύξει. Εἶνε δὲ ἀλλαντοειδῆ τὸ σχῆμα, ἐλαφρῶς ἐν μέσῳ κεκαμμένα, καὶ τεύμενα πλησίον ἀλλήλων σχηματίζουσι ἀλύτους συνεχεῖς ἢ διακεκομμένας, ἐλικοειδεῖς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον. Ἐκαστὸν τῶν ραβδίων τούτων κυκλοῦται ἐξωθὸν ὑπὸ μεμβράνης λεπτῆς, ἐνδοθεν δὲ εἶνε πλήρες οὐσίας κοκκώδους (εἰκ. 2 ἀριστερῶθεν τῷ α) ὁμοίας τὴν χημικὴν σύστασιν πρὸς τὸ πρωτόπλασμα, ἦτοι πρὸς οὐσίαν ὁμοίαν πρὸς τὸ λεύκιμα τῶν ὕδων. Ἡ οὐσία αὕτη ἐντὸς καλεῖται μικροπρατείνη, ἐκ τοιαύτης δὲ οὐσίας προηλλαγμένης, συνίσταται καὶ ἡ εὐκαμπτος καὶ εὐέκτατος τῶν ραβδίων μεμβράνη. Παρατηροῦντες βακτήριον τοιοῦτον μακρὸν χρόνον, ἐπὶ ὧρας ὅλας, βλέπομεν ἐν τέλει ἐν μέσῳ τῆς ὁμοειδοῦς ταύτης κοκκώδους λευκομυτιώδους οὐσίας ἀναφανίσμενον διάφορον τι, δι' οὗ τὸ ραβδίον χωρίζεται εἰς δύο ἡμίση (Εἰκ. 2 ἀριστερῶθεν τῷ α). Τὸ διάφραγμα τοῦτο μετὰ βραχὺν ἔτι χρόνον χωρίζεται εἰς δύο πλάκας μίλις ἐφαπτομένης ἀλλήλων. Ἐνῶ δὲ

τὰ ἡμίση τοῦ βακτηρίου ἐν τῷ μεταξύ αὐξάνονται, μέχρις οὐ ἕλαστον λάβη διπλάσιον μέγεθος στενεύεται τὸ ὅλον ἐν μέσῳ, αἱ δύο πλάκαι τοῦ διαφράγματος χωρίζονται ἐντελῶς, ἀποπρογγιλοῦνται κατὰ τὴν ἑξῆς αὐτῶν ἐπιφάνειαν, οὕτω δὲ ἀντὶ ἐνὸς ἔχουσι νῦν δύο κυττάρων βακτηρία, ἀπτόμενα ἀλλήλων. Οὕτως εἶνε ἡ εἰς τρόπον γενέσεως τῶν βακτηρίων, ἡ διὰ μερισμοῦ ἢ σχισμοῦ, ἐνεκὰ τούτου δὲ ἐκλήθησαν τὰ βακτήρια καὶ σχιζομύκητες ἢ σχιστομύκητες.

Ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ τῆς ἀναπτύξεως Βακίλλου τοῦ μεγαθήριου εἶνε πολὺ σπάνιον νὰ διακρίνομεν καὶ διὰ τῆς μεγαλύτερας αὐτοῦ μεγεθύνσεως ἕτερόν τι. Ἐάν ὅμως ἐπιστάξωμεν ἐπ' αὐτοῦ ὠρισμένης χρωματιστικῆς οὐσίας καὶ μεταχειρισθώμεν διάφορα χημικὰ ὑγρά, ἐν τῇ χημικῇ γλώσσῃ ὀνομαζόμενα ἀντιδραστήρια, βλέπομεν ὅτι ἕκαστον τῶν δύο βακτηρίων, ἅτινα εἴχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν, συνίσταται ἐκ 5 ἔθρων ἢ τμημάτων, ὅπως δεικνύει ἡ εἰκὼν 2 ἐν γ, καὶ ὅτι ἐν ἑκάστῳ τμηματι τὸ πρωτόπλασμα ἀποσφαιροῦται. Εἰς τὴν περιστασιν ταύτην τὸ βακτήριον συνίσταται ἐκ πέντε κυττάρων, ὡς ὀνομαζόμενα εἰς τὴν βοτανικὴν καὶ τὴν ζωολογίαν οἱ βῶλοι τοῦ πρωτοπλάσματος οἱ κυκλοῦμενοι ὑπὸ μεμβράνης, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ἐν ταῦθα δὲν φαίνεται ἕτερον, σπουδαῖον ἐπίσης συστατικὸν τῶν κυττάρων, ἡ πυρὴν, ἐν διακρίνομεν εἰς τὰ ζωικὰ καὶ φυτικά κύτταρα τῶν τιλειοτέρων ὄντων.

Μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης τὰ βακτήρια κινούνται παρὰδῶς. Εἶνε δὲ ἐν τῶν ὠρικότερων θεαμάτων νὰ βλέπῃ τις τὰς μυριάδας τῶν ἀτελειστάτων τούτων φυταρίων ἰδουμένης ἀδιαλείπτως. Τὸ ὕπτικόν πεδίου βράζει, ὡς θὰ εἰλάμεν κοινῶς, ὑπὸ τὸ μικροσκοπίον. Ὁ μὴ γνωρίζων δὲ ἀπατάται ὑπολαμβάνων αὐτὰ ὡς ζωάρια, διότι ἐπικρατεῖ εἰσέτι παρὰ τοῖς πολλοῖς ἡ ἐσφαλμένη γνώμη ὅτι τὰ φυτὰ στεροῦνται ἐντελῶς κινήσεως. Ἐκαστὸν ραβδίον τῶν βακτηρίων τελεῖ διττὴν κίνησιν, διότι ἐνῶ στρέφεται διηρηκῶς περὶ τὸν κατὰ μήκος αὐτοῦ ἄξονα, τελεῖ ἀφ' ἑτέρου καὶ κυκλικὴν περιστροφὴν διὰ τοῦ ἐνὸς αὐτοῦ ἄκρου, τοῦ ἑτέρου μένοντος ἐν μῆκαί τῇ αὐτῇ θέσει, οὕτω δὲ διατέμνει τὸ ὕδωρ κωνοειδῶς, ἢ καὶ τὰ δύο αὐτοῦ ἄκρα τελοῦσι κυκλικὴν κίνησιν, τοῦ μέσου τῆς ράβδου μένοντος σχεδὸν ἀκινήτου, οὕτω δὲ τὸ ὕδωρ διατέμνεται κατὰ δύο κίονους, ἐφαπτομένους ἀλλήλων διὰ τῆς κορυφῆς αὐτῶν ἐν μέσῳ τοῦ βακτηρίου. Πλὴν τούτων ὅμως τῶν δύο κινήσεων τὰ βακτήρια μεταβαίνουσιν ἡρέμα καὶ βραδέως καὶ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον κατ' ἀορίστους διευθύνσεις.

Αἱ κινήσεις αὐταὶ τῶν βακτηρίων ἄρχονται νὰ γίνωνται βραδύτεραι ἄμα χωρισθέντας τοῦ ἐνὸς ραβδίου εἰς πέντε ἢ πλείονα τμήματα ἢ

ἄβρα, ἦτοι ὅταν τὰ βακτήρια εἰσέρχονται εἰς τὴν περίσταν τῆς σποριογονίας αὐτῶν. Διότι αὐτὴ τῆς διὰ διαίρεσεως γενέσεως αὐτῶν ἔχουσι καὶ ἑτέραν, τὴν διὰ σπορίων. Ἐν μέσῳ δηλ. τοῦ πρωτοπλάσματος ἑκάστου ἄβρου ἀναφαίνεται κοκκίος τις στίλβων πλείον τῶν ἄλλων (ἴσθαι τὸ πρωτόπλασμα εἶνε κοκκώδης) οὗτος δὲ μεγεθύνεται ἐφ' ἱκανὸν καὶ λαμβάνει σχῆμα πρῶτης, ὅταν παρισταται ἐπὶ τῆς εἰκόνος 2 ἐν δ καὶ ε. Αἰξανομένου δὲ τοῦ κοκκοῦ τούτου τὸ πρωτόπλασμα γίνεται ὑδροφικῆς καὶ φθίνει, οὕτω δὲ ἐκτὸς τῆς μεμβράνης τῶν κυττάρων ἀναφαίνεται διαυγάζον σπέρμα, μικρότερον ὄλιγον τοῦ μήκους τοῦ ὅλου κυττάρου, κατὰ τὸ ἐν δὲ τρίτῳ στενότερον. Ὅλα τὰ κύτταρα ἐνὸς ραβδίου διὰ παραγούσι καὶ σπόρια, διότι τινὰ μένουσι ἐπὶ α.

Τῶν σπορίων σχηματισθέντων ἐν τινὶ ραβδίῳ καὶ ἡ βραδεία κίνησις παύεται ὅλως, ἐπέρχεται ἡ θάνατος τοῦ βακτηρίου, ἡ δὲ μεμβράνη ρικνύεται κατ' ἀρχὰς περὶ τὰ σπόρια, εἶτα δὲ διαλύεται εἰς βλένναν. Ἀποξηραίνονμένου τοῦ ἄβρου ἐν ᾧ εἴχομεν τὰ βακτήρια, μένουσι τὰ σπόρια ἀδιαβῆ, εἰσδύοντα δὲ ἐντὸς ἑτέρου ὕγρου ἡμῶς φύσεως καὶ ἀναδιυγραίνοντα ἄρχονται ἀναβῆναι, ἐνῶ τὰ πλείστα τῶν βακτηρίων, ἴσθαι δὲν παρήγαγον ποσῶς σπόρια, οὐδὲ ὅλως κινῶνται, εἶνε νεκρά. Ἐάν τὰ σπόρια ἐκλυπῶντο τυχόν ὑπὸ τῆς μεμβράνης τῶν βακτηρίων, διαρρηγνύουσι ταύτην, ἀν δὲν εἴχον ἤδη μεταβληθῆ εἰς βλένναν, μεγεθύνονται καὶ ἐπιπηκνύονται, οὕτω δὲ μετὰ 8—12 ὥρας φθάνουσι τὸ μέγεθος τῶν πρῶτων βακτηρίων ἀφ' ὧν παρήγαγον, τουτέστι γίνονται πάλιν ἱκανά, ὅπως διαμερῶσι διὰ διαφραγμάτων καὶ παραγάγουσι νέα σπόρια.

Τοιαύτη συντόμως εἶνε ἡ πορεία τῆς ἀναπτύξεως ἢ διατρέχει Βακίλλος τὸ μεγαθήριον ἀπὸ τῆς γενέσεως αὐτοῦ μέχρι τῆς σποριογονίας. Ἡδὴ ρίψωμεν τὸ βλέμμα ἡμῶν καὶ ἐπὶ τῇ λοιπῇ στείρας τῶν βακτηρίων καὶ θεωρήσωμεν γενικῶς τὰς διαφόρους αὐτῶν μορφὰς καὶ τὰ εἶδη.

[Ἔσεται συνέχεια].

Σπ. ΜΗΝΙΑΡΑΚΗΣ

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ

Ὅ,τι ἔγραψεν ὁ κ. Δημητριάδης γινόμενον ἐν τῇ αὐτοῦ πατρίδι, τῇ Σιάθῳ, ὅτι δηλαδὴ οἱ ἀπόμαχοι τῶν ἐμποροπλοιαρχῶν ἑκάστην πρῶταν πρὴν ἢ μεταβῶσιν εἰς τὰς ἐργασίας των συνέρχονται ἐν τῇ πρὸ τῆς ἐκκλησίας πλατείᾳ καὶ ἐπισκοποῦντες ἀπὸ τοῦ ὕψηλῳ τούτου σημείου τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ ὄριζοντος ἀποφαίνονται περὶ τοῦ μέλλοντος καιροῦ μετὰ πιθανότητος ἐ-

πιτυχίας, τοῦτο οὐδὲ ὅλως ἐφάνη ἡμῖν παραδόξον. Οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐνησχολοῦντο εἴτε ἐξ ἀνάγκης εἴτε ἐκ περιεργίας ἐκ τῶν ἐπὶ τοῦ ὄριζοντος φαινομένων νὰ ὀρίζωσι τὸ ποῖον τῆς ἡμέρας καὶ τὸν κλόν ἢ κακὸν χειμῶνα. Ἐν Ἰουδαίᾳ ἐγνωρίζον τὰς εὐδίας ἢ βροχερὰς ἡμέρας ἐκ τῶν ἐπὶ τοῦ ὄριζοντος φαινομένων σημείων κατὰ τὴν ἀνατολὴν καὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. Διὸ καὶ ὁ Ἰησοῦς ἐπιπλήττων αὐτοὺς ἔλεγεν ἄ'Οφίας γινομένης λέγετε σῆδια πυρρᾶζει (= πυρρῶς, κόκκινος) ὁ οὐρανός. Καὶ πρῶτ' (λέγετε): Σήμερον χειμῶν πυρρᾶζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός.

Οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἦσαν περὶ ταῦτα ἴσως οἱ μάλιστα ἀσχολούμενοι, ὡς μαρτυροῦσι καὶ αἱ σωζόμεναι παροιμίαι. Γνωρίζοντες ἐκ πείρας ὅτι ὁ Καϊκίος (B A) συνῆγε τὰ νέφη ἔλεγον

Ἐλκων ἐφ' αὐτόν ὡς περ ὁ Καϊκίος νέφος.

Ὁ δὲ Πλούταρχος παρατηρεῖ: Ἄς γὰρ ὁ Καϊκίος τὰ νέφη, καὶ ὁ φαῦλος βίος ἐφ' αὐτόν ἔλκει τὰς λοιδορίας.

Γνωρίζοντες ὡσαύτως ὅτι μετὰ χιόνα καὶ πάχνην ἐπέρχεται ὀρητικῶς ὁ νότος ἔλεγον:

Φιλεῖ δὲ νότος μετὰ πάχνην.

Ἐκ πείρας γνωρίζοντες ὅτι ὁ νυκτερινὸς βορρᾶς δὲν διαρκεῖ πλέον τῶν τριῶν ἡμερῶν ἔλεγον: Οὐποτε νυκτερινὸς βορρᾶς ἴσθαι ἴσθαι πύγος.

Ἐκ πείρας γνωρίζοντες ὅτι ὁ βορρᾶς ἐν ἀρχῇ εἶνε ὀρητικῶς, ἡ δὲ νότος, ὅταν παύῃ, συνεβούλευον νὰ πλέωσιν

ἀρχομένου τε νότου καὶ λήγοντος βορρᾶς.

Τῆς παροιμίας ταύτης χρῆσιν ποιοῦνται καὶ οἱ ἡμέτεροι ναυτικοὶ συμβουλευόντες

Γέρω βορρᾶ ἀρμένισι καὶ νότο παληκάρη.

διὰ μὲν τοῦ γέροντος ἐνοοῦντες, ὡς νομίζομεν, τὸν λήγοντα, διὰ δὲ τοῦ παληκαρίου τὸν ἀρχόμενον.

Ἐν Κνίδῳ καὶ Ῥόδῳ ἐγνωρίζον ὅτι ὁ μὲν Διψ [NΔ] ταχέως μὲν συνάγει τὰς νεφέλας, ταχέως δὲ διασκορπίζει αὐτὰς καὶ αἴθριον ποιεῖ καιρὸν, ὁ δὲ Ἀργέστης (BΔ) συνάγει τὰς νεφέλας, διὸ καὶ ἔλεγον:

Διψ ἄνεμος ταχὺ μὲν νεφέλας, ταχὺ δ' αἴθρια ποιεῖ, Ἀργέστη δ' ἀνεμὸ πάσ' ἔπειτα νεφέλη.

Ἐπειδὴ δὲ ἕκαστη χώρα ἴδια ἔχει σημεῖα τῶν καιρῶν, ὁ Θεόφραστος συμβουλεύει νὰ προσέχη τις ἄπου ἂν εὐρίσκαται. Ἐντεῦθεν καὶ κατὰ τόπους ὑπέβησαν ἀγαθοὶ ἀστρονόμοι. Οὕτως ἐν Μνηθῶν τῆς Λέπθου ὁ Ματροκίτης ἐποίησε τὰς ἀστρονομικὰς αὐτοῦ παρατηρήσεις ἀπὸ τοῦ ὄρους Λεπετόμνου· ἐν Τενέδῳ ὁ Κλειόστρατος ἀπὸ τῆς ἐν Τροίᾳ Ἴδης ἡ δὲ Φαιενὸς ἐν Ἀθήναις ἀπὸ τοῦ Λυκαβητοῦ συνεῖδε τὰς τροπὰς. Ἐκ

των παρατηρήσεων του Φαινοῦ ὁ περιώνυμος Μέτων ὁ Ἀθηναῖος ἀπελήθει συντάξε τὸν ἀπ' αὐτοῦ ὀνομασθέντα Μετώγειον κύκλον ἢ ἐννεακαιδεκατηρίδα.

Τὸ παρατηρητικὸν τῶν ἀρχαίων δὲν κατέλειπεν ἡμᾶς τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν. Ἐντεῦθεν εἰς πᾶσαν χώραν καὶ εἰς πᾶν χωρίον οἱ ποιμένες καὶ οἱ γεωργοὶ καὶ οἱ ναῦται εἶνε ἐμπειροὶ τῶν σημείων τοῦ καιροῦ. Ἐνταῦθα, ἐν Ζακύνθῳ, ὡς προγνωστικὸν σημεῖον Ν. Α. ἀνέμου ἔχουσι τὰ ἐπικαθήμενα νέφη ἐπὶ τοῦ Σκοποῦ, κορυφῆς Ν. Α. τῆς πόλεως βουνοῦ, ἃν οἱ ἀρχαῖοι ἐκάλεον Ἐλάκτον. Διὰ τοῦτο ὅταν βλέπωσι τὸν Σκοπὸν ὑπὸ νεφῶν κεκαλυμμένον λέγουσιν·

Ὁ Σκοπὸς κατελωμένος, μὲ θινὸν εἶνε πιασμένος.

Καὶ τῷ ὄντι, ὅταν ὁ Σκοπὸς ἔχη νέφη, προμηνύει ἀνεμον καὶ βροχὴν ἢ αὐθιμερὸν ἢ μετὰ τρεῖς ἡμέρας. Ὅταν πινὴ ὁ Λιψ (Γαρμπῆς), φέρει βροχὰς διακεκομμένας, διὸ καὶ λέγουσιν ἐνταῦθα·

ἀγαπᾶ τὸν Γαρμπῆ, γιὰτὶ βρέχει καὶ κραεῖ.

Ἀλλαχοῦ ὅταν μετὰ ἀστραπᾶς καὶ βροντᾶς δὲν πινὴ ὁ βορρᾶς, ἐρχεται καθαρὸς νότος, διὸ καὶ λέγουσι

Ἄστραφε κ' ἰθρόντης καὶ δὲν ἐθόρρης, καθάριας νότος.

Διὰ τί λέγεται ἐν Τριχάλαις τῆς Θεσσαλίας,

Ἄν βρέῃ ἢ Παπαντῆ σπάρντα μέραις δὲν κρατεῖ,

ἀγνοοῦμεν.

Ὅτι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἐν γένει εἶναι παρατηρητικὸς τῶν σημείων τοῦ καιροῦ, καταφάνεται καὶ ἐκ τῆς κοινοτάτης παροιμίας

Ἡ ἡμέρα ἢ καλὴ φαίνει ἀπὸ τὸ πρωτῆ.

Περὶ πολλῶν ἄλλων προγνωστικῶν σημείων ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ἡσιόδου παρατηρηθέντων καὶ ὑπὸ τοῦ Θεοφράστου ἐν τῷ περὶ Ἀνέμων καὶ ἐν τῷ περὶ σημείων ὕδατων καὶ πνευμάτων καὶ χειμῶνων καὶ εὐθειῶν ἀναγραφόμενων καὶ τὴν σήμερον εἶτι παρατηρουμένων καὶ ἰσχυρότων ἴσως θὰ διαλάβωμεν ἕλλοτε.

Ἐν Ζακύνθῳ τῆ 18 Ἀπριλίου 1888.

ΚΩΝΣΤ. ΝΕΣΤΟΡΙΔΗΣ.

Κατὰ τὸ τελευταῖον μηνιαῖον δελτίον τῆς δημοτικῆς ἀπογραφῆς τῶν Παρισίων, αἱ γεννήσεις ἐν τοῖς τμήμασι τῆς μεγαλοπόλεως, ἐν οἷς οἰκοῦσι πτωχοὶ, εἶναι πενταπλάσιαι παρ' αὐτῶν ἐν τοῖς μνημασι τοῖς οἰκουμένοις ὑπὸ πλουσίων.

Ο ΒΙΣΜΑΡΚ ΚΑΙ ΤΑ ΧΑΡΤΟΠΑΙΚΤΕΙΑ

Ἐν τινι γερμανικῇ ἐφημερίδι ἐδημοσιεύθη ἡ ἐπομένη διήγησις περὶ τῆς ἀφορμῆς, ἣτις παρόμνησε τὸν Βίσμαρκ νὰ προβῇ εἰς κατάργησιν τῶν χαρτοπαικτείων ἐν Πρωσίᾳ.

Ἐν ἔτει 1865, λέγει, εὗρισκοντο ἐν τοῖς λαοτοῖς τοῦ Βάδεν πλείστοι ἐπιφανεῖς εὐπατρίδαι καὶ πολιτευταὶ καὶ διπλωμάται, ὧν ἡ παρουσία προσελκυστο καὶ ἄλλο μέγα πλῆθος ξένων. Αἱ αἰθουσαὶ τοῦ χαρτοπαικτείου ἦσαν πάντοτε μεστὰὶ κόσμου, πλὴν δὲ τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος χαρτοπαικτείων, προσήρχοντο ἐκεῖσε καὶ πολλοὶ ἄλλοι, εἴτε ὅπως παίξωσι καὶ αὐτοὶ, εἴτε πρὸς θέαν τῶν παιζόντων. Ἐν τούτοις διακρίνεται ἀνὴρ τις μεγαλόσωμος καὶ βαρὺς τὸ ἦθος, φορὸν στενὸν μανθῶαν φαίου χρώματος καὶ πῖλον μαλακὸν πλατύγυρον. Ἦτο οὗτος ὁ Βίσμαρκ, πρόεδρος τότε τοῦ πρωσσοικῆς ὑπουργείου. Πολλὰκι ἐπλησίαζε καὶ ὁ Βίσμαρκ εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ χαρτοπαικτείου, καὶ, ὡς προδήλως ἐφαίνετο, ὅπως διασκεδάσῃ τὴν κατέχουσαν αὐτὸν ἀνίαν, ἔθετε πάντε εἰκοσάφραγκα ἐπὶ ἑνὸς παιγνοχάρτου ἄλλ' οὐδὲ μισθὸν μεριμνῶν περὶ τῆς τύχης αὐτῶν, ἐξηκολούθει ἀταράχως τὸν περίπατόν του ἐν τῇ αἰθούσῃ, καὶ ἐπανήρχετο μετὰ τινα λεπτὰ ἵνα ἴδῃ ἂν ἐκέρδησῃ ἢ ἔχασῃ· ἂν εἶχε χάσῃ, ἔθετεν ἄλλα πάντε εἰκοσάφραγκα, οὐδέποτε ὁμῶς ἐπανέλαβαν τρεῖς τὸ παιγνίδιον.

Μίαν τῶν ἡμερῶν ἦλθεν εἰς τὸ χαρτοπαικτεῖον νέος τις εὐπατρίδης ἐκ τῆς βορείου Γερμανίας μετὰ τῆς νεαρᾶς καὶ περικαλλεστάτης συζύγου του, ἣν πρὸ ὀλίγου χρόνου εἶχε νυμφευθῆ. Οὗτοι μετέσχε τοῦ παιγνιδίου μετὰ τηλικαύτης τῶμας ὥστε διήγειρε τὴν γενικήν περιέργειαν. Κατ' ἀρχὰς ἡ τύχη ἐφάνη εὐνοῦς πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐτρέπη κατ' αὐτοῦ, καὶ ἔχασε μέγα ποσὰ· ὅσον ἄλλοις πλείοτερον ἔχανε, τόσον ἠξάνε καὶ τὸ ἐπιθεμα. Εἰς μάτην προσεπάθει νὰ ἀποτρέψῃ αὐτὸν ἡ σύζυγός του. Ἐκεῖνος ἔμεινε ἀκαμπτος καὶ ἐξηκολούθει μανιωδῶς τὸ παιγνίδιον. Ἡ σύζυγός του ἰκέτευεν αὐτόν, προσεπάθει νὰ τὸν σῶρῃ ἐκτὸς τῆς καταχθονίου αἰθούσης, τὸ δὲ ὄχρον πρόσωπόν της ἐμαρτύρει τὴν αὐξουσαν ἀγωνίαν αὐτῆς. Ἀλλ' ἐκεῖνος ἀναισθητῶν πρὸς τὴν ὀδύνην τῆς συζύγου του, οὐδέ κεν πρὸς στιγμήν ἀπέσπα τὸ ἀπληστον βλέμμα του ἀπὸ τῶν παιγνοχάρτων. Ἐχασε καὶ πάλιν ἔχασε, μέχρις οὗτου μετ' ἀπώλειαν ὑπερόγκου ποσοῦ, ἀνηρένησε πυρετωδῶς τὰ θυλάκιά του καὶ συναγαγὼν ὅσα τῷ ὑπελείποντο χρήματα—καὶ ἀνήρχοντο ταῦτα εἰς πολλὰς χιλιάδας δρχυμῶν—ἔθεσε πάντα ἐπιθεμα ἐφ' ἑνὸς παιγνοχάρτου. Τὸ μέτωπον αὐτοῦ περιερίετο ὑπὸ ἰδρώτος, αἱ δὲ χεῖρες ἔτρεμον ἢ περιέργεια τῶν παρισταμένων ἐκορυφώθη, προ-

σῆλλε δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Βίσμαρκ· ἵνα ἴδῃ τὸ ἀποθνήσκον. Ἀλλ' ἡ τύχη ἐφάνη καὶ πάλιν δυσμενῆς πρὸς τὸν νέον βαρῶνον, ὅστις τότε κάτωχος στραφίς πρὸς σύζυγόν του ἐψιθύρισε κρυφίως ὀλίγας λέξεις εἰς τὸ οὖς αὐτῆς. Ἐξῆλθεν ἡ νέα τῆς κινήσεως, προπαραυθεῖσα τοῦ ἀνδρός της. Αἴφνης ἠκούσθη ὁπισθὲν της κρότος πιστολίου καὶ ὁ νέος ἔπεσε, διατρηθείσης τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ διὰ σφαιρας. Πρὸ τοῦ νεκροῦ τοῦ συζύγου της ἔστη φριττουσα ἡ νεαρὰ γυνή, προτείνουσα ἐν ἀγωνίᾳ τὰς χεῖρας· βαλοῦσα δὲ κορυγὴν φρίκης ἔπεσεν ἀναισθητος χαμαί. Ὡς ἤτο ἐπόμενον, πολυπληθεῖς ἠεράποντες προσέδραμον πανταχόθεν καὶ ἀπεκόμισαν ἐν σπουδῇ ἐκείθεν τὸ πτώμα τοῦ ἀνδρός καὶ τὴν λιπόθυμον γυναῖκα, διὰ τὰ τιαυτὰ δυστυχήματα κατὰ κανόνα, κρατοῦντα ἐν τοῖς χαρτοπαικτείοις, πρέπει ταχέως νὰ καλύπτονται διὰ νὰ μὴ παραβλάπτηται ἡ υπόληψις τοῦ καταστήματος. Ἐν ᾧ ταῦτα ἐγένοντο ἠκούσθη τις ἀναφωνῶν ἐν ὀργῇ μεγίστῃ· «Αὐτὰ πρέπει νὰ παύσωσιν ἐπὶ τέλος! Φέρουσιν ὄνειδος εἰς τὴν Γερμανίαν τοιαῦτα καταγώγια!» Ἡ φωνὴ ἦτο τοῦ Βίσμαρκ, ὅστις ἐτήρησε τὸν λόγον του. Πρωτοῦ νὰ παρέλθωσιν ἐπτά ἔτη ἕκαστε καὶ τὸ τελευταῖον χαρτοπαικτεῖον ἐκλείσθη ἐν Γερμανίᾳ.

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΩΝ ΚΙΝΕΖΩΝ

Υπάρχει ἐν Κίτῳ βιβλίον δημοτικώτατον, τὸ Τσιόο—Αἰν—Κουάγκ, ἢτοι βιβλίον τοῦ γέλωτος, ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ ἡμέτερα κωμικὰ ἡμερολόγια. Τούτο εἶνε συλλογὴ παροιμιῶν, ἱστορικῶν λέξεων, ἀστεϊσμῶν, κωμικῶν ἀνεκδότων, ἢ δ' ἀνάγνωσις αὐτοῦ τέρπει τοὺς Κινέζους περὶ τὰ τέλη τῶν γευμάτων αὐτῶν ἢ τῶν ἐσπερίδων. Ἐκ τῶν ἀνεκδότων τούτων μεταφέρωμεν ἐνταῦθα τινὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ πνεύματος τῶν κατοίκων τοῦ Οὐρανοῦ Κράτους.

Δύο ἄνθρωποι, ὁ Σούγκ καὶ ὁ Κούγκ, θερμαίνονται πρὸ μιᾶς θερμάστρας. Ὁ Σούγκ, χαρακτηριστῶς ἀπαθῶς καὶ πολύλογος, παρατηρεῖ ὅτι καίεται τὸ φέρεμα τοῦ εὐερέθιστου Κούγκ.

—Φίλε μου, λέγει πρὸς αὐτόν, ἤθελα νὰ σοῦ ἐμιλήσω, δι' ἐν πρᾶγμα. Τὸ εἶδα πρὸ ὀλίγων στιγμῶν καὶ ἤθελα νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ· ἀλλ' ἐπειδὴ διηγούνται ὅτι ἔχεις χαρακτῆρα εὐερέθιστον, εἰδίστασα· ἀπ' ἐτέρου νομίζω ὅτι ἂν δὲν σοῦ εἰπῶ τίποτε, θὰ σὲ ἀδικήσω. Εἰς τρόπον ὥστε ἀπαφάσισα νὰ σοῦ ζητήσω τούλάχιστον τὴν ἄδειαν νὰ σοῦ ἐμιλήσω.

—Λοιπὸν . . . λέγει!
—Ἰδοῦ, τὸ φέρεμά σου καίεται, εἶπεν ἡσύχως ὁ Σούγκ.
—Τὴ διάβολον! ἀνέκραξεν ὁ Κούγκ με ὀργήν,

βλέπων τὴν καταστροφὴν τοῦ ἐνδύματός του, δὲν ἤμπορούσας νὰ μὲ εἰδοποιήσῃς γρηγορώτερος; —Πόσον κακὸν χαρακτῆρα ἔχει! ἐψιθύρισε ὁ Σούγκ ἀπομακρυνόμενος ὀλίγον. Οἱ ἄνθρωποι εἶχον δικαίον νὰ μὲ προειδοποιήσουν!

Εἰς ἄνθρωπος κλέψας μίαν ἀγελάδα συνελήφθη καὶ κατεδικάσθη εἰς τὴν ποινὴν τῆς κάγχης, τουτέστι νὰ κλεισθῇ ὁ λαμῶς του ἐντὸς δύο ξύλων σκαπτῶν. Φίλοι του τινεῖς ἰδόντες αὐτόν εἰς τὴν ἐλεεινὴν ταύτην θέσιν τὸν ἠρώτησαν τί ἔκαμεν.

—Ὡ! τίποτε· εἶδα εἰς τὸν δρόμον ἕνα παλῆροχοῖνον καὶ τὸ ἐπῆρα.

—Ἀλλ' εἶνε ἀδύνατον νὰ σὲ τιμωρήσουν με τὴν αὐτηρότητα διότι ἐπῆρες ἀπὸ τὴν γῆν ἕνα παλῆροχοῖνον.

—Νὰ σὲ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν. . . Εἰς τὴν ἄκραν τοῦ σχοινοῦ ἦτο δεμένη μίχ ἀγελάδα.

Λόγιος νευρικότατος εἶχε τὴν ἀτυχίαν νὰ κατοικῇ εἰς οἶκον, εὐρισκόμενον μετὰ τῶν καταστημάτων ἐνὸς σιδηρουργοῦ καὶ ἐνὸς λεβητοποιῦ. Ὁ θόρυβος τῶν ὑποῖον ἀπετέλουν οἱ δύο ἐκεῖνοι τεχνίται τὸν ἐτρέλλαινεν, εἶπε δὲ πρὸς ἕνα φίλον του ὅτι, ἂν μετῴκουν, θὰ εἶδιδε πρὸς αὐτοὺς ἐν καλὸν γεῦμα.

Μίαν ἡμέραν παρουσιασθέντες οἱ δύο γείτονες τῷ εἶπον ὅτι, ἐπειδὴ ἤκουσαν νὰ γίνεται λόγος διὰ τὴν ὑπόσχεσίν του, ἤρχοντο νὰ τῷ ἀναγγείλωσιν ὅτι μετῴκουν.

Ὁ λόγιος προσέφερε πρὸς αὐτοὺς μεγαλοπρεπὲς γεῦμα, κατὰ δὲ τὸ ἐκιδόριον τοὺς ἠρώτησε ποῦ μετέβαινον.

—Ἀλλάσσομεν κατάστημα, εἶπεν ὁ λεβητοποιός· ὁ σιδηρουργός μεταβαίνει εἰς τὸ ἰδικόν μου μαγαζεῖον καὶ ἐγὼ εἰς τὸ ἰδικόν του.

Μίχ γυνὴ ἀέριζε διὰ βιτιδίον τὸν νεκρὸν τοῦ συζύγου της, ἀποθανόντος ἐν μέσῳ χειμῶνος.—Ἐπειδὴ δὲ τὴν ἠρώτησαν πρὸς τί τὸ παράδοξον ἐκεῖνο ἀέρισμα, ἀπήντησεν·

—Ὁ σύζυγός μου μοῦ ἐσύστησεν ἐπὶ τῆς νεκρικῆς κλίνης του νὰ περιμεῖνω νὰ ψυχρευθῇ τὸ σῶμά του διὰ νὰ ξαναῦπανδρευθῶ.

Ἐυλοκόπος, φορτωμένος κλάδους, ὄθησε καθ' ἑδὸν ἕνα ἰατρόν. Οὗτος ἠθέλησε νὰ τοῦ δώσῃ ἕν ῥάπισμα.

—Κτύπησέ με μὲ τὸ πόδι, εἶπεν ὁ ξυλοκόπος, ὅχι μὲ τὸ χέρι. Προτιμῶ νὰ πονέσω περισσότερο—ἀλλὰ νὰ μὴ πῶ εἰς τὰ χέρια σου, διότι τότε θὰ εἶμαι χαμένος.

Ἐβιάζε τις ἕνα φίλον του νὰ μείνῃ καὶ νὰ γευματίσῃ μαζῇ του. Ὁ φίλος ἠνείτο.

— Διατί, εἶπε, δὲν δέχεσαι τὴν πρόσκλησίν μου;

— Λοιπὸν! νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν· τὸ κάμνω ἐξ αἰτίας τῆς γυναίκός μου. Πρέπει νὰ ὑπάγω αὐτὴν τὴν ὥραν νὰ κενώσω τὸ ποδόλουτρόν της, καὶ ἂν δὲν ὑπάγω δὲν εἰσεύρω τί θὰ μοῦ κάμῃ.

— Πῶς! εἶσαι ἀνὴρ καὶ ἀφίνεις νὰ σε ἐξουσιάζῃ μία γυναῖκα; Ποῖος ἤκουσε ποτὲ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα; Ἐὰν σοῦ εἰπῶ τί θὰ ἔκαμνα ἐγώ. Ἐλ...

— Τι θὰ ἔκαμνες; ἠρώτησεν ἡσύχως ἡ εἰσελθούσα σύζυγός του χωρὶς νὰ τὴν ἐνοήσῃ.

— Ἐλ... ἐπήγαινα ἀμέσως νὰ κενώσω τὸ ποδόλουτρόν της. Ἀμέσως! ἐννοεῖς;

Μανδάρινος διέταξεν ἕνα χρυσοχόον νὰ τῷ κατασκευάσῃ δύο βάρθους ἐκ σφυρηλάτου χρυσοῦ. Ὄταν ὁ τεχνίτης τὰς ἔφερεν, ὁ μανδάρινος ἠρώτησε τὴν τιμὴν των.

— Ἐσχώτατε, εἶπεν ὁ χρυσοχόος, καθὼς γνωρίζεις ὅλος ὁ κόσμος, ἡ τιμὴ τοῦ χρυσοῦ εἶναι ὀριζμένη, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἐξοχότητά σας θὰ ζητήσω μόνον τὸ ἥμισυ τῆς τιμῆς.

— Κελά, εἶπεν ὁ μανδάρινος· τότε λοιπὸν πάρε τὴν μίαν βάρθον, κρατῶ τὴν ἄλλην, καὶ δὲν σοῦ χρεωστῶ τίποτε.

B.

ΤΑ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΑ ΜΑΣ

[Ναυτικὸν ἄσμα μελοποιηθὲν ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Λαμπιλλέ καὶ φωνὴν ὑπὸ χοροῦ κατὰ τὴν ἐν Φαλήρῳ φιλιανθρωπικὴν ἐορτήν.]

Ὡς πότε ἐμεῖς δίχως τιμὴν καὶ δίχως περιφάνειαν,
Κακὸμοῖρα ναυτοπούλα, τῆς θάλασσας παιδιὰ,
Ὡς πότε θὰ σαπίζωμε μέσ' ἐς στενά λιμάνια
Κοντὰ στήν ἀμμουδιά!

ὦ, τί κατάρτα, τί ἄτροπή!
Πάντα νὰ ζοῦμε στὸ κουπί!

Πότε ἡ Νεράιδες τοῦ γαλοῦ κλωνιά μαργαριτάρια
Θὰ πλέξουνε στὰ χέρια τους στεφάνια ζηλευτὰ
Καὶ θὰ μᾶς στεφανώσουνε ὡς ἄξια παληκάρια
Μὲ τὰ στεφάνια αὐτὰ.

Μὲ τί χαρὰ καὶ προκοπὴ
Θὲ νὰ τραβοῦμε τὸ κουπί.

Πότε ὁ ἀνοῖξῃ ἡ μοῖρά μας καὶ πότε θὰ σκορπίσῃ
Τὸ σιδερένιο χέρι μας γιὰ δευτέρη φορά
Τὴ φλόγα ποῦ ἔαπέστειλαν ἐς Ἀνατολὴν καὶ Δύσην
Τ' ἀθάνατα Ψαρά!

Καὶ δὲν θὲ νᾶνε πλεῖα ἄτροπή
Ποῦ θὰ τραβοῦμε τὸ κουπί.

F. ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Σπουδαιότατην γεωγραφικὴν ἀνακάλυψιν ἐποίησεν ἐσχάτως ἐν ταῖς ἐκβολαῖς τοῦ Ἀφρικανικοῦ ποταμοῦ Κόγκου ὁ πλοίαρχος Θόμσον. Ἐκ τῶν ὑπ' αὐτοῦ γενομένων καταμετρήσεων τοῦ πυθμῆος τῆς θαλάσσης κατεδείχθη ὅτι τὸ βεῦμα τοῦ ποταμοῦ εἰσχωρεῖ εἰς τὸν ὠκεανὸν μέχρις ἀποστάσεως 550 χιλιομέτρων σχηματίζον ἐκατέρωθεν δύο μεγάλα ὑψώματα ἀποτελεσθέντα ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν ποταμίων ὑδάτων παρασυρομένων παντοειδῶν ἀντικειμένων. Ἡ θάλασσα εἰς τὰ μέρη ἔπου εἶναι τὰ ὑψώματα ἔχει βάθος 180 μέτρων μόνον, ἐν ᾧ πλησίον αὐτῶν τὸ βάθος τῆς εἶναι 1800 μέτρων. Ἐκ τούτου συνάγεται ὅτι διὰ προσχώσεως ἐσχημάτισεν ὁ ποταμὸς ἐν τῇ θαλάσσῃ ὄρη ἔχοντα κατὰ μέσον ὄρον ὕψος 1620 μέτρων. Ὄθεν ὁ Θόμσον συμπεραίνει ὅτι μετὰ παρέλευσιν πολλοῦ χρόνου τὰ ὄρη ἐκεῖνα θὰ ἀναδύσωνιν ὑπὲρ τὴν ἐπιφανείαν τῆς θαλάσσης καὶ θὰ σχηματισθῇ μέγιστον δέλτα τοῦ ποταμοῦ, ἀποτελούμενον ἐκ δύο ἐπιμηκυστάτων νήσων, αἵτινες θὰ διαιρῶσιν αὐτὸν εἰς τρία μέρη.

Κατὰ τὰ ἐσχάτως δημοσιευθέντα πορίσματα τῆς ἐν Σερβίᾳ ἀπογραφῆς τοῦ 1884, κατὰ τὸ τέλος Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους ἐκείνου ὁ πληθυσμὸς τῆς Σερβίας ἀνήγγετο εἰς 1.901.118 κατοίκους· τούτων μόνον 175.243 ἦσαν ἐγγράμματοι· 149.873 ὠμίλου τὴν ῥωμανικὴν γλῶσσαν, 1411 ἦσαν τυρλοὶ καὶ 2049 παράφρονες. Ὁ πληθυσμὸς τῶν ἀρρένων ὑπερέβαινε κατὰ 55040 τὸν τῶν θηλέων. Ἡ δὲ κίνησις τοῦ πληθυσμοῦ ἐν ἔτει 1884 ἦτο ὡς ἑξῆς: Γάμοι 16.869· γεννήσεις 90.143 (ὧν μόνον 848 μὴ νόμιμοι), θάνατοι 52.911, θνησιγενῆ βρέφη 1358.

Ὁ Βέν Χαί, ὁ ἐπιτηρητὴς τῶν ἡθῶν ἐν τῷ Οὐρυνίῳ κράτει, ὑπέβαλεν εἰς τὴν Σινικὴν κυβέρνησιν σχέδιον νόμου περὶ τῆς συμπεριφορᾶς τῶν γυναικῶν, σκοποῦν κυρίως νὰ θέσῃ φραγμὸν εἰς τὴν ἐπιτεινομένην εἰσαγωγὴν εὐρωπαϊκῶν ἐθῶν. Αἱ γυναῖκες ἐν Σινικῇ εἶχον ἀρχίαν πρὸ τινος νὰ περιφέρονται ἀνὰ τὰς ὁδοὺς ἀνευ ἀκολουθίας καὶ τὸ χειρίστον νὰ φοιτῶσιν εἰς θέατρα καὶ ἄλλους δημοσίους τόπους. Πρὸς ἄρσιν τοῦ τοιοῦτου ἀνηκούστου σκανδάλου παρίστη ἀνάγκη ἐπιβολῆς αὐστηροτάτων ποινῶν. Ἀλλ' οἱ Σῖνοι εἶναι ἀνθρώποι πρακτικώτατοι, καὶ διὰ ταῦτο τὰς ποινὰς δὲν ἐπιβάλλουσιν εἰς τὰς γυναῖκας ἢ τὰ κοράσια, τὰς παράβαινούσας τὰ διατεταγμένα, ἀλλ' εἰς τοὺς ἀνδρας, πατέρας ἢ κηδεμόνας ἢ συζύγους, ἀφ' ὧν ἐξαρτῶνται αἱ γυναῖκες. Ὄθεν δοσάκις γυνὴ τις διαπράξῃ προσβολὴν τῶν δημοσίων ἡθῶν τῆς Σινικῆς, ἢτοι ἐξέλθῃ μόνη εἰς περίπατον ἢ μεταβῇ εἰς θέατρον, ὁ σύζυγος αὐτῆς καταδικάζεται νὰ υποστῇ τὴν ποινὴν τῆς μαστιγώσεως. Ὅτι αἱ δυσηρηστημέναι κατὰ τῶν ἰδίων συζύγων ἔχουσι προχειρότατον τὸν τρόπον τῆς ἐκδικήσεως.

Ὅσον περισσότερον πνεῦμα ἔχει τις, τόσον πλεονέτερας καλλονὰς ἀνακαλύπτει ἐν τῇ φύσει. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ εἶνε ἐρωτευμένος. Διότι ὅταν ἐρᾶται, δὲν εὕρισκει παρὰ μίαν μόνην καλλονήν. (Πασχάλ.)